

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DO PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO MIASTA I GMINY GÓRZNO

Opracowanie:

dr inż. Szymon Czyża

mgr inż. Bartosz Kucharczyk

mgr inż. Lucyna Cichaczewska

mgr inż. Justyna Pilipczuk

2026 r.

SPIS TREŚCI

1.	PRZEDMIOT, CEL I ZAKRES OPRACOWANIA	4
	1.1 PRZEDMIOT OPRACOWANIA	4
	1.2 PODSTAWY FORMALNO – PRAWNE	4
	1.3 METODA OPRACOWANIA	5
2.	POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE GMINY GÓRZNO	7
3.	WARUNKI TOPOKLIMATYCZNE	9
	3.1 WARUNKI TERMICZNE	9
	3.2 MGŁY	10
	3.3 OPADY ATMOSFERYCZNE	10
	3.4 WARUNKI ANEMOLOGICZNE	10
	3.5 LOKALNE ZRÓŻNICOWANIE WARUNKÓW KLIMATYCZNYCH	11
	3.6 KLIMAT AKUSTYCZNY	11
	3.6.1 Hałas komunikacyjny	12
	3.6.2 Hałas przemysłowy	12
	3.6.3 Pozostałe źródła hałasu	13
	3.7 GOSPODARKA WODNO - ŚCIEKOWA	13
	3.7.1 Sieć wodociągowa	13
	3.7.2 Sieć kanalizacji sanitarnej	14
4.	POSZCZEGÓLNE ELEMENTY PRZYRODNICZE I ICH WZAJEMNE POWIĄZANIA	16
	4.1 BUDOWA GEOLOGICZNA I RZEŻBA TERENU	16
	4.2 GLEBY I KOMPLEKSY ROLNICZEJ PRZYDATNOŚCI	17
	4.2.1 Charakterystyka gleb	17
	4.2.2 Charakterystyka użytków na terenie gminy	18
	4.2.3 Degradacja naturalna i chemiczna gleb	19
	4.3 UWARUNKOWANIA HYDROLOGICZNE	20
	4.3.1 Wody powierzchniowe	21
	4.3.2 Wody podziemne	23
	4.4 ZŁOŻA, TERENY I OBSZARY GÓRNICZE	26
	4.5 FLORA I FAUNA	27
	4.5.1 Roślinność gminy	27
	4.5.2 Roślinność leśna	30
	4.5.3 Fauna gminy	30
	4.6 FORMY OCHRONY PRZYRODY	31
	4.6.1 Obszar Chronionego Krajobrazu	32
	4.6.1.1 Dolina Drwęcy	34
	4.6.2 Rezerwat przyrody	34
	4.6.2.1 Jar Brynicy	36
	4.6.2.2 Czarny Bryńsk	37
	4.6.2.3 Szumny Zdrój im. Kazimierza Sulisławskiego	37
	4.6.2.4 Ostrowy nad Brynicą	37
	4.6.3 Obszary Natura 2000	37
	4.6.3.1 Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Ostoja Lidzbarska	38
	4.6.4 Park krajobrazowy	38
	4.6.4.1 Górznieńsko-Lidzbarski	40
	4.6.5 Użytki ekologiczne	41
	4.6.6 Pomniki przyrody	41
	4.7 ZASOBY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO	42
5.	OCENA ODDZIAŁYWANIA PROJEKTU PLANU	44
	5.1 OCENA ROZWIĄZAŃ FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH I INNYCH USTALEŃ PROJEKTU PLANU	44
	5.1.1 Cel opracowania projektu planu ogólnego	44
	5.1.2 Analiza ustaleń przyjętych w projekcie planu ogólnego	45
	5.1.3 Powiązanie projektu planu ogólnego z dokumentami strategicznymi oraz realizacja celów ochrony środowiska	46
	5.1.4 Skutki braku realizacji ustaleń projektu planu ogólnego	47
6.	PRZEWIDYWANE SKUTKI DLA ŚRODOWISKA I JEGO KOMPONENTÓW WYNIKAJĄCE Z PROJEKTOWANEGO PRZEZNACZENIA TERENÓW	48
	6.1 ODDZIAŁYWANIE NA RZEŻBĘ TERENU I GLEBY	49
	6.2 ODDZIAŁYWANIE NA WARUNKI PODŁOŻA	50

	6.3 ODDZIAŁYWANIE NA WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE.....	50
	6.4 ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE ORAZ OBSZARY CHRONIONE I OBSZARY NATURA 2000	51
	6.5 ODDZIAŁYWANIE NA STAN HIGIENY ATMOSFERY, KLIMAT LOKALNY I AKUSTYCZNY	54
	6.6 ODDZIAŁYWANIE NA RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNĄ.....	56
	6.7 WPŁYW NA WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW.....	57
	6.8 ODDZIAŁYWANIE NA KRAJOBRAZ.....	58
	6.9 ODDZIAŁYWANIE NA ZASOBY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO	59
	6.10 TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE.....	59
7.	ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE	59
8.	ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI NA CELE I PRZEDMIOTY OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU	60
9.	PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA	61
10.	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	62
11.	SPIS RYSUNKÓW.....	65
12.	ZAŁĄCZNIKI GRAFICZNE.....	65
13.	OŚWIADCZENIE.....	65

1. PRZEDMIOT, CEL I ZAKRES OPRACOWANIA

1.1 PRZEDMIOT OPRACOWANIA

Opracowana prognoza oddziaływania na środowisko została sporządzona dla projektu planu ogólnego miasta i gminy Górzno. Przedmiotem niniejszego opracowania jest określenie i ocena skutków dla środowiska przyrodniczego i życia ludzi, które mogą wynikać z zaprojektowanych stref planistycznych na obszarze gminy Górzno. Celem prognozy jest również przedstawienie rozwiązań minimalizujących potencjalne negatywne skutki ustaleń projektu na poszczególne elementy środowiska.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 14 i art. 46 ust. 1 Ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko – projekty planów ogólnych wymagają postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, którego elementem jest prognoza oddziaływania na środowisko.

1.2 PODSTAWY FORMALNO – PRAWNE

Niniejsze opracowanie zostało sporządzone na potrzeby projektu „Planu Ogólnego Miasta i Gminy Górzno”.

Podstawą opracowania jest Uchwała Nr IV/23/2024 Rady Miejskiej w Górznie z dnia 28 czerwca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego miasta i gminy Górzno.

Uzasadnieniem dla sporządzenia planu ogólnego jest chęć ochrony terenów cennych przyrodniczo oraz ustalenie zasad zagospodarowania i zabudowy terenów, w tym również w celu rozwoju funkcji osadniczych.

Niniejszą prognozę oddziaływania na środowisko opracowano na podstawie następujących aktów prawnych:

- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2026 r., poz. 670);
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2025 r., poz. 647);
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2026 r., poz. 13);
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2026 r., poz. 538.);
- Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2025 r., poz. 960);
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. z 2024 r.,

poz. 82);

- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. z 2026 r. poz. 69);
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. z 2023 r. poz. 1587);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r., poz. 112 z późn. zm.);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. z 2022 r. poz. 2380);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1408);
- Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie ustalania geotechnicznych warunków posadawiania obiektów budowlanych (Dz. U. z 2012 r., poz. 463).

W ramach przedmiotowego opracowania analizowano środowisko przyrodniczo – abiotyczne wraz ze wszystkimi towarzyszącymi elementami we wzajemnych powiązaniach, jakie między nimi zachodzą na obszarze gminy Górzno.

1.3 METODA OPRACOWANIA

Niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko składa się z dwóch części: opisowej i graficznej, stanowiącej załączniki w formie map. Przyjęto metodykę sporządzenia przedmiotowego dokumentu polegającą na kompleksowym omówieniu stanu środowiska przyrodniczego w oparciu o następujące materiały archiwalne, istniejącą literaturę oraz mapy, w tym dostępne w postaci serwisów internetowych:

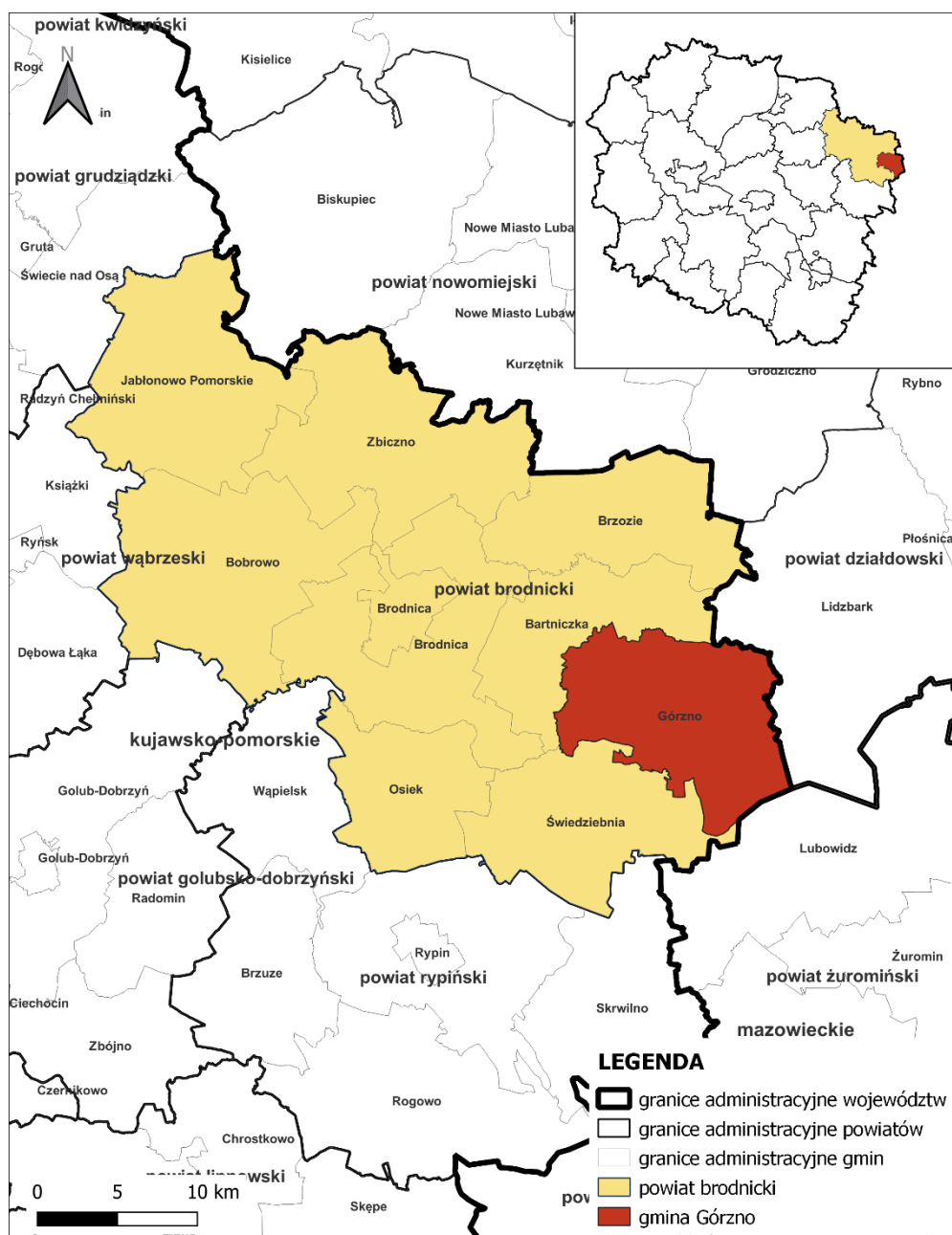
- ✓ Seneta W., Dendrologia, PWN Warszawa, 1981;
- ✓ Kondracki J., Polska Północno-Wschodnia, Państwowe Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1972;
- ✓ Klimaszewski M. Geomorfologia. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1978;
- ✓ Buchwald K. Kształtowanie krajobrazu a ochrona przyrody. Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne, Warszawa 1975;
- ✓ Tomiałojć L., Stawarczyk T., Awifauna Polski, Rozmieszczenie, liczebność i zmiany, Pro Natura, Wrocław 2003;
- ✓ W. Matuszkiewicz, P. Sikorski, W. Szwed, M. Wierzba, Zbiorowiska roślinne Polski, Lasy i zarośla, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2012 r.;

- ✓ Mapa Hydrogeologiczna Polski w skali 1:200 000;
- ✓ Mapa Geologiczna Polski w skali 1 : 500 000;
- ✓ Mapa Głównych Zbiorników Wód Podziemnych w skali 1: 500 000;
- ✓ Mapa glebowo – rolnicza w skali 1:5000;
- ✓ Uchwała Nr IV/23/2024 Rady Miejskiej w Górznie z dnia 28 czerwca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego miasta i gminy Górzno;
- ✓ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Górzno (Uchwała Nr XXVIII/152/2021 Rady Miejskiej w Górznie z dnia 30 września 2021 r.);
- ✓ Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Górzno na lata 2016-2022 (Uchwała nr XVII/85/2016 Rady Gminy Miejskiej z dnia 29 marca 2016 r.);
- ✓ Prognoza Oddziaływania na Środowisko dla Projektu Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Górzno;
- ✓ Szczegółowa mapa geologiczna Polski 1:50 000, Opracowanie: W. Morawski, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2003 r.;
- ✓ Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Górzno na lata 2019-2022 z perspektywą na lata 2023-2026;
- ✓ Roczna ocena jakości powietrza w województwie kujawsko – pomorskim raport wojewódzki za rok 2024; Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Monitoringu, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Bydgoszczy;
- ✓ <http://bazagis.pgi.gov.pl/website/cbdg/viewer.htm>;
- ✓ <http://mapy.geoportal.gov.pl/>;
- ✓ <http://geoportal.kzgw.gov.pl/imap/>;
- ✓ <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>;
- ✓ <http://polska.e-mapa.net>.

Obszar całej gminy objęty projektem planu ogólnego poddano szczegółowej analizie. Pozwoliło to na ocenę poziomu ochrony i użytkowania zasobów przyrodniczych, w tym także bioróżnorodności. Zwrócono baczną uwagę na ograniczenia wynikające z konieczności ochrony zasobów środowiskowych z uwzględnieniem przewidywanych zmian i uciążliwości dla środowiska.

2. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE GMINY GÓRZNO

Gmina miejsko-wiejska Górzno położona jest we wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie brodnickim i zajmuje powierzchnię 119,38 km², a jej siedziba mieści się w mieście Górzno. Obszar gminy sąsiaduje od północy i zachodu z gminą Bartniczka oraz od południa z gminą Świdziebnia. Ponadto, gmina Górzno sąsiaduje z gminami położonymi poza województwem kujawsko-pomorskim: od wschodu z gminą Lidzbark (województwo warmińsko-mazurskie) oraz od południa z gminą Lubowidz (województwo mazowieckie). Stan ludności gminy na dzień 31 grudnia 2025 roku wynosił 3 660 osób, co daje gęstość zaludnienia na poziomie 31 osób/km².

Rysunek 1 Położenie gminy Górzno

Źródło: Opracowanie własne

Pod względem geograficznym gmina znajduje się na pograniczu Pojezierza Dobrzyńskiego i Równiny Urszulewskiej, które wchodzi w skład Pojezierza Chełmińsko-Dobrzyńskiego, charakteryzującego się równinnym krajobrazem urozmaiconym małymi jeziorami.

Największy udział w strukturze użytkowania gruntów mają powierzchnie zajmowane przez lasy i grunty leśne. Na drugim miejscu znajdują się grunty rolne, natomiast pozostałe formy użytkowania posiadają udział w granicach jednego procenta.

Gmina Górzno posiada rzeźbę młodoglacjalną, ukształtowaną w czasie zlodowacenia vistuliańskiego. Obszar gminy pod względem ukształtowania terenu jest wyraźnie podzielony na dwie części. Część zachodnią stanowi wysoczyzna morenowa z pagórkami i wzgórzami moren czołowych oraz oczkami wodnymi powstałymi z wytopienia się martwego lodu, a wschodnią – równina sandrowa porośnięta lasem. Od północy obszar ograniczony jest doliną rzeki Brynicy, a od zachodu rynną rzeki Pisy. Pozostała część rynny Brynicy i rynna jezior górznieńskich mają przebieg południkowy.

Bogactwo walorów przyrodniczych i niewielki stopień degradacji środowiska zadecydowały, że gmina Górzno znalazła się w granicach m.in. Górznieńsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego, Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolina Drwęcy oraz w granicach Zielonych Płuc Polski.

3. WARUNKI TOPOKLIMATYCZNE

W ostatnich latach obserwowane zmiany klimatyczne, takie jak wzrost średnich temperatur, nasilające się zjawiska ekstremalne, nawalne deszcze oraz inne anomalie pogodowe, wywierają istotny wpływ na różne aspekty życia człowieka oraz funkcjonowanie środowiska naturalnego. W obliczu tych wyzwań konieczne jest podejmowanie działań adaptacyjnych i zapobiegawczych, także na poziomie lokalnym. Kluczowym elementem odpowiedzi na zmiany klimatyczne jest wykorzystanie dostępnych narzędzi, w tym planowania przestrzennego, w celu ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, adaptacji do nowych warunków klimatycznych oraz minimalizacji ich negatywnych skutków dla społeczeństwa, gospodarki i środowiska.

Klimat gminy Górzno, podobnie jak klimat Polski, odznacza się dużą różnorodnością i zmiennością typów pogody. Związane jest to z przemieszczaniem się frontów atmosferycznych i częstą zmiennością mas powietrza. Fluktuacje stanów pogody są nawet większe niż w pozostałych nizinnych regionach kraju, co związane jest z różnorodnością fizjograficzną podłoża: urozmaiconą rzeźbą, występowaniem dużych kompleksów leśnych, obszarów podmokłych oraz bogatej sieci wód powierzchniowych.

Gmina Górzno leży w strefie klimatu umiarkowanego, który jest typowo przejściowy między klimatem morskim, a kontynentalnym. Charakteryzuje się dużą dynamiką zmienności typów pogody, zarówno w cyklu rocznym, jak i wieloletnim.

Dla obszaru gminy Górzno klimatyczny bilans wody (ujemna różnica między opadami, a parowaniem) wynosi 120 – 130 mm. Tak duże niedobory wody istotnie determinują warunki produkcji rolniczej. Ponadto obszar gminy charakteryzuje się stosunkowo korzystnym topoklimatem.

3.1 WARUNKI TERMICZNE

Obszar gminy Górzno cechuje niska średnia roczna temperatura powietrza na poziomie ok. 6,9°C. Najchłodniejszy miesiąc to styczeń, w którym średnia temperatura wynosi -3,8°C, najcieplejszym natomiast jest lipiec ze średnią temperaturą 17,3°C. Obszar ten charakteryzuje się zimą trwającą 91 dni, z kolei lato trwa 90 dni. Liczba dni pogodnych to ok. 50, a pochmurnych 130.

W całym województwie kujawsko – pomorskim przeważają wiatry z całego sektora zachodniego (zachodni, północno – zachodni i południowo – zachodni), które występują przez 40% przypadków w roku. Natomiast najrzadziej występują wiatry z kierunku południowego i północno – wschodniego. Średnie prędkości wiatrów są wyrównane, zarówno ze względu na kierunki, jak i pory roku.

3.2 MGŁY

Pojezierze Dobrzyńskie oraz Równina Urszulewska są obszarami, gdzie mgły występują dość często. Ich częstotliwość i intensywność zależą od pory roku, warunków pogodowych oraz specyfiki lokalnego środowiska. Do przyczyn występowania mgieł na tym obszarze można zaliczyć:

- układ terenu - obniżenia i doliny w okolicy jezior sprzyjają utrzymywaniu się mgieł, zwłaszcza radiacyjnych (powstają nocą podczas wypromieniowania ciepła z gruntu),
- zmienne warunki klimatyczne - region ten leży w strefie klimatu przejściowego, co oznacza częste zmiany mas powietrza, które sprzyjają powstawaniu mgieł adwekcyjnych (powstają, gdy ciepłe, wilgotne powietrze napływa nad chłodne powierzchnie),
- wysoka wilgotność powietrza wynikająca z mieszanych lasów i dużego udziału wód.

Według danych Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej (IMGW), średnia liczba dni z mgłą w województwie kujawsko – pomorskim wynosi od 40 do 60 dni rocznie.

3.3 OPADY ATMOSFERYCZNE

Opady atmosferyczne pełnią kluczową rolę w kształtowaniu lokalnego środowiska, wpływając zarówno na gospodarkę wodną jak i jakość powietrza. W okresach opadowych, szczególnie podczas intensywnych deszczy, dochodzi do zjawiska wymywania zanieczyszczeń z powietrza, co przyczynia się do obniżenia stężenia pyłów zawieszonych, dwutlenku siarki oraz innych substancji szkodliwych. Jest to szczególnie istotne w kontekście ochrony zdrowia mieszkańców i poprawy jakości środowiska.

Dla obszaru gminy Górzno, mimo średnich rocznych opadów rzędu 570 mm, klimatyczny bilans wody (ujemna różnica między opadami, a parowaniem) wynosi 120 – 130 mm. Tak duże niedobory wody istotnie determinują warunki produkcji rolniczej. Opady rozkładają się nierównomiernie w ciągu roku, z przewagą w miesiącach letnich, zwłaszcza w lipcu i sierpniu, kiedy to występują najintensywniejsze deszcze.

3.4 WARUNKI ANEMOLOGICZNE

Warunki anemologiczne w gminie Górzno odgrywają istotną rolę w systemie przewietrzania gminy, mając bezpośredni wpływ na stężenia i przestrzenny rozkład zanieczyszczeń powietrza. Dominujące kierunki napływu mas powietrza oraz ich prędkość są determinowane przez ogólną cyrkulację atmosferyczną, ale jednocześnie ulegają modyfikacjom w wyniku lokalnych czynników, takich jak rzeźba terenu i rodzaj pokrycia powierzchni.

Wiatry w gminie Górzno najczęściej wieją z prędkością 1 – 2 m/s i są klasyfikowane jako bardzo słabe oraz z prędkością 2 – 4 m/s (wiatry słabe). Występują one w 70% przypadkach. Wieją najczęściej latem i jesienią. Tak duża ilość wiatrów słabych i bardzo słabych świadczy o występowaniu warunków niekorzystnych do rozprzestrzeniania ewentualnych zanieczyszczeń powietrza.

3.5 LOKALNE ZRÓŻNICOWANIE WARUNKÓW KLIMATYCZNYCH

Lokalne zróżnicowanie warunków klimatycznych w gminie Górzno jest wynikiem kombinacji takich czynników jak: ukształtowanie terenu, obecność zbiorników wodnych, warunki anemologiczne oraz zmieniające się wzorce pogodowe. W rejonach położonych wokół jezior panuje wyższa wilgotność, częściej występują mgły, a także mniejsze wahania temperatury. Wzniesienia i obniżenia terenu mają wpływ na lokalną cyrkulację powietrza, wiatr oraz rozkład opadów. W miejscach osłoniętych przez lasy wiatr jest słabszy, a temperatury mogą być nieco wyższe niż w otwartych częściach gminy.

Klimat lokalny gminy Górzno jest w dużej mierze kształtowany przez zróżnicowaną rzeźbę terenu oraz jego pokrycie, takie jak rodzaje szaty roślinnej, obecność wód powierzchniowych i sposób zagospodarowania. Na analizowanym obszarze występują warunki klimatyczne, które można zaklasyfikować do klimatu umiarkowanego przejściowego. Jest to typ klimatu, który łączy cechy klimatu kontynentalnego i morskiego, co oznacza, że występują tutaj zmienne warunki atmosferyczne, z wyraźnymi sezonowymi różnicami temperatur i opadów.

3.6 KLIMAT AKUSTYCZNY

W ramach prognozy oddziaływania na środowisko postanowiono odnieść się do kwestii klimatu akustycznego, który w decydującym stopniu zależy od stopnia urbanizacji oraz rodzaju emitowanego hałasu. Uwzględniono w szczególności trzy główne źródła hałasu:

- hałas komunikacyjny, który rozprzestrzenia się na duże odległości z uwagi na rozległość źródeł;
- hałas przemysłowy, obejmujący swoim zasięgiem głównie najbliższe otoczenie zakładów produkcyjnych;
- hałas związany z funkcjonowaniem obiektów sportu, rekreacji i rozrywki, który może mieć charakter lokalny, ale o dużej intensywności w bezpośrednim sąsiedztwie.

3.6.1 Hałas komunikacyjny

Hałas komunikacyjny na terenie gminy Górzno, podobnie jak w innych obszarach o zróżnicowanej zabudowie i infrastrukturze, może wynikać z intensywnego ruchu drogowego oraz, w niektórych przypadkach, z ruchu lotniczego. Hałas ten ma wpływ na jakość życia mieszkańców oraz może być czynnikiem zakłócającym spokój w miejscach o szczególnej wartości przyrodniczej i turystycznej.

Główne źródło hałasu w gminie Górzno pochodzi od dróg, zwłaszcza od powiatowych. Rosnące natężenie ruchu powoduje coraz większą presję na środowisko. Wieloletnie badania wskazują na zwiększanie się obszarów poddanych nadmiernemu oddziaływaniu hałasu i niepokojące zmniejszanie powierzchni terenów o korzystnych warunkach akustycznych. Na poziom hałasu drogowego ma wpływ szereg czynników związanych z ruchem pojazdów i parametrami drogi. Do głównych czynników, mających wpływ na poziom emisji hałasu komunikacyjnego należą: natężenie ruchu, struktura strumienia pojazdów, a zwłaszcza udziału w nim transportu ciężkiego, stan techniczny pojazdów, rodzaj i stan techniczny nawierzchni, organizacja ruchu drogowego oraz charakter zabudowy terenów otaczających.

W przypadku hałasów drogowych i kolejowych obowiązujące obecnie wartości wskaźników wynoszą:

- 65 dB w porze dziennej i 56 dB w porze nocnej dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, zabudowy mieszkaniowo-usługowej i zabudowy zagrodowej,
- 61 dB w porze dziennej i 56 dB w porze nocnej dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.

Należy podkreślić, iż przyjęte wartości dopuszczalne stanowią kompromis pomiędzy realnymi możliwościami ograniczania emisji i propagacji hałasu, a potrzebą komfortu akustycznego, w związku z czym ich zachowanie nie gwarantuje całkowitej eliminacji uciążliwości akustycznych.

3.6.2 Hałas przemysłowy

Rozwój gospodarczy sprzyja powstawaniu nowych zakładów przemysłowych oraz rozbudowie i modernizacji istniejących obiektów. Mimo, że działalność przemysłowa stanowi istotny czynnik wzrostu gospodarczego, wiąże się również z emisją hałasu. Może on stanowić istotne uciążliwości, szczególnie w sąsiedztwie terenów wymagających ochrony akustycznej, takich jak obszary zabudowy mieszkaniowej, tereny rekreacyjne oraz obiekty oświatowe i ochrony zdrowia.

Na analizowanym obszarze nie występują duże zakłady przemysłowe będące źródłem

znaczącej emisji hałasu. W granicach gminy funkcjonują jedynie małe i średnie przedsiębiorstwa, których działalność nie wiąże się z istotnymi uciążliwościami akustycznymi. Zakłady te nie powinny powodować przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku ani naruszenia standardów jakości środowiska poza terenem, do którego prowadzący instalację posiada tytuł prawny.

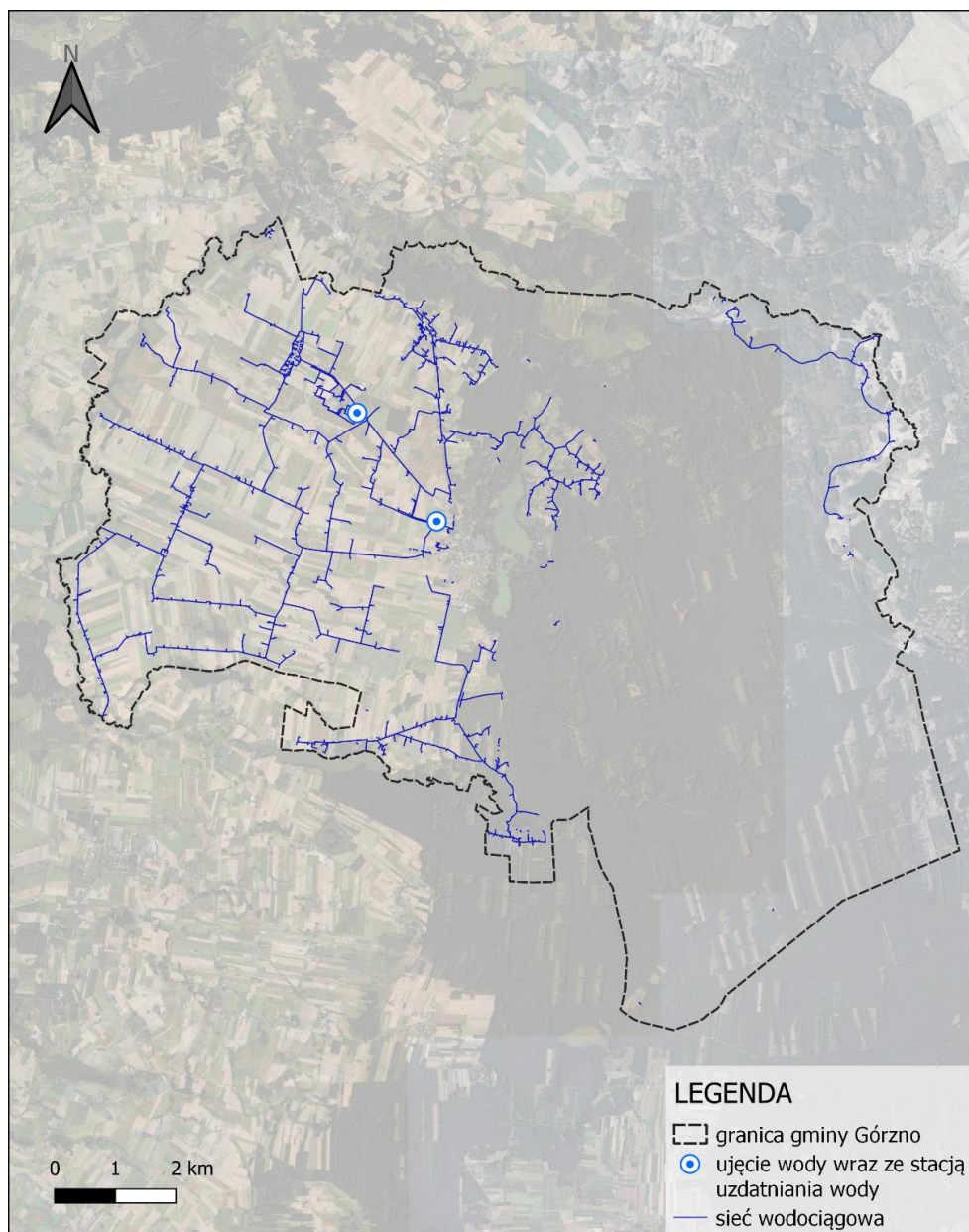
3.6.3 Pozostałe źródła hałasu

Na terenie gminy Górzno występuje także hałas związany z działalnością obiektów sportowych, rekreacyjnych i rozrywkowych. Hałas tego rodzaju, określany jako społeczny lub środowiskowy, jest szczególnie odczuwalny w miejscach o dużym natężeniu aktywności społecznej, a jego źródła są zróżnicowane. Choć gmina Górzno jest głównie obszarem wiejskim, w którym dominują tereny rolnicze i rekreacyjne, to jednak niektóre obiekty sportowe, rekreacyjne i rozrywkowe mogą generować hałas, szczególnie w sezonie letnim, kiedy odbywają się różne wydarzenia, imprezy sportowe czy festyny.

3.7 GOSPODARKA WODNO - ŚCIEKOWA

3.7.1 Sieć wodociągowa

Mieszkańcy gminy Górzno w większości są zaopatrywani w wodę z dwóch ujęć. Główne ujęcie wody znajduje się w Górznie – Wybudowaniu i składa się z trzech studni głębinowych. Natomiast ujęcie znajdujące się w Miesiączkowie składa się z jednej studni. Pozostałe gospodarstwa indywidualne zaopatrują się w wodę ze studni kopanych na terenach własnych gospodarstw.

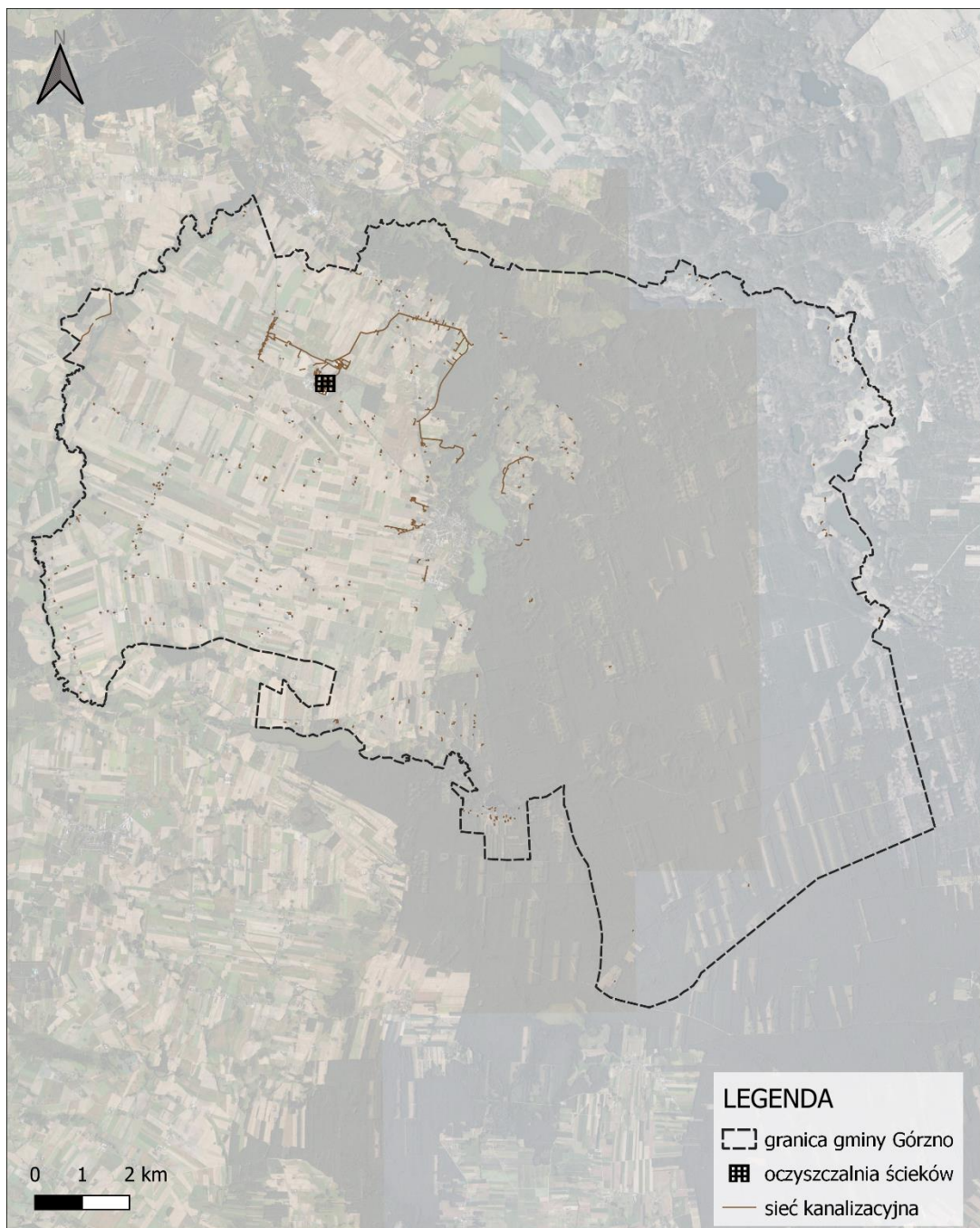
Rysunek 2 Sieć wodociągowa na obszarze gminy Górznó
Źródło: Opracowanie własne

W 2025 roku sieć wodociągowa charakteryzowała się długością wynoszącą 116,4 km. Liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych wyniosła 1006. Woda dostarczona gospodarstwu domowemu wyniosła 156,5 dam³. Zużycie wody na jednego mieszkańca w gminie wyniosło 42,7 m³. Dla parametrów: liczba mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej oraz udział mieszkańców korzystających z tej sieci brak danych na 2025 r.

3.7.2 Sieć kanalizacji sanitarnej

Teren gminy obsługiwany jest przez oczyszczalnię ścieków w Miesiączkowie o przepustowości 1 024 m³/dobę, która stanowi własność firmy UNIFREEZE Sp. z o. o. Obsługuje ona miasto Górznó, część wsi Górznó-Wybudowanie, część wsi Zaborowo, część wsi Fiałki oraz wieś Miesiączkowo. W 2025 roku łączna długość sieci kanalizacyjnej wynosiła 27,3 km. W ciągu

roku oczyszczono i odprowadzono z oczyszczalni 76 dm³ ścieków. Brak aktualnych danych na temat liczby mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej. Na terenie gminy funkcjonuje również 135 przydomowych oczyszczalni ścieków.

Rysunek 3 Sieć kanalizacji sanitarnej na obszarze gminy Górzno

Źródło: Opracowanie własne

Według danych w 2025 roku liczba przyłączy sieci kanalizacyjnej wynosiła 408. Brak danych na temat udziału mieszkańców korzystających z tej sieci.

Gospodarstwa, które nie korzystają z sieci kanalizacyjnej gromadzą ścieki w bezodpływowych zbiornikach na nieczystości ciekłe (szamba). Zbiorniki te są oczyszczane przez prywatne, uprawnione podmioty gospodarcze. W 2025 roku na terenie gminy

odnotowano 107 bezodpływowych zbiorników na nieczystości ciekłe (szamb). Na terenie gminy Górzno funkcjonują również przydomowe oczyszczalnie ścieków tam, gdzie budowa kanalizacji jest ekonomicznie nieuzasadniona. Na koniec 2025 roku na terenie gminy ich liczba wyniosła 135.

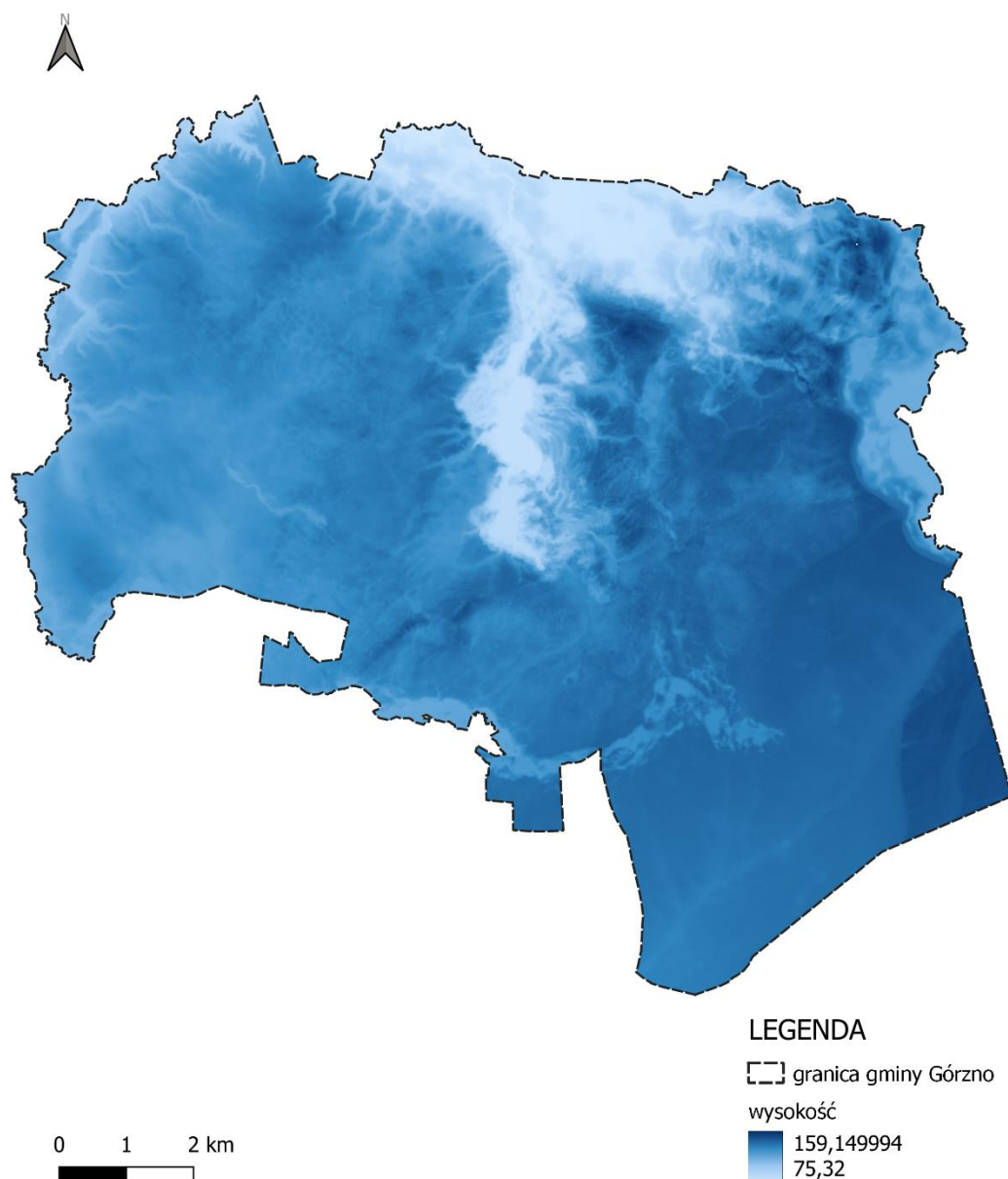
4. POSZCZEGÓLNE ELEMENTY PRZYRODNICZE I ICH WZAJEMNE POWIĄZANIA

4.1 BUDOWA GEOLOGICZNA I RZEŻBA TERENU

Najstarsze rozpoznane utwory podłoża na obszarze gminy i terenów sąsiednich należą do kredy górnej i paleocenu. Tworzą je piaszczyste mułowce i margle z glaukonitem, zalegające na głębokości od ok. 222 do 245 m. Podłoże podczwartorzędowe zajmuje rozległa depresja Lidzbarka Welskiego, która ku południowemu zachodowi wznosi się do ok. 20 m n.p.m., tworząc podłoże elewacji Rypina. W dnie depresji występują trzeciorzędowe margle piaszczyste oraz utwory miocenu z warstwami węgla brunatnego. Oligocen i pliocen zachowały się jedynie w niewielkich płatach.

Czwartorzęd pokrywa cały obszar gminy, a jego miąższość dochodzi do 260 m. Najstarsze osady glacialne (złodowacenie narwi) stwierdzono m.in. w Księżym. Kolejne etapy plejstocenu reprezentują piaski i mułki interglacjałów oraz gliny zwałowe i osady wodnolodowcowe złodowaceń południowopolskich, środkowopolskich i północnopolskich. Występują tu liczne sekwencje glin, piasków, mułków i iłó w o zróżnicowanej miąższości, zalegające od ponad 170 m głębokości aż po powierzchnię terenu. Najmłodsze osady – ły, mułki i piaski zastoiskowe oraz poziomy glin zwałowych – odsłaniają się głównie w dolinie Drwęcy i rynnach subglacialnych.

Rzeźba terenu na obszarze gminy ma charakter młodoglacialny. Dominują wysoczyzny morenowe rozcięte dolinami rzecznyymi i rynnami jeziornymi. Charakterystyczne są liczne jeziora polodowcowe, formy kemowe oraz zróżnicowanie wysokościowe terenu związane z działalnością lądolodu skandynawskiego. Obszar gminy stanowi część cennego przyrodniczo krajobrazu Górznieńsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego.

Rysunek 4 Ukształtowanie terenu na obszarze gminy Górzno
Źródło: Opracowanie własne

4.2 GLEBY I KOMPLEKSY ROLNICZEJ PRZYDATNOŚCI

4.2.1 Charakterystyka gleb

Jakość gleb w istotny sposób wpływa na potencjał jednostek samorządu terytorialnego. Gleby dobrej jakości oznaczają nie tylko zdrowe i wysokie plony, ale także warunkują prawidłowy rozwój człowieka, gdyż wraz z pożywieniem roślinnym i zwierzęcym dostarczają odpowiedniej ilości wysokokalorycznych składników odżywczych, witamin, substancji mineralnych, niezbędnych do budowy i właściwego funkcjonowania organizmu. Razem z pożywieniem człowiek pobiera składniki korzystne, jak i niekorzystne dla swego rozwoju. Jakość gleb wpływa na rozmieszczenie upraw rolniczych, jednak nie jest jedynym czynnikiem

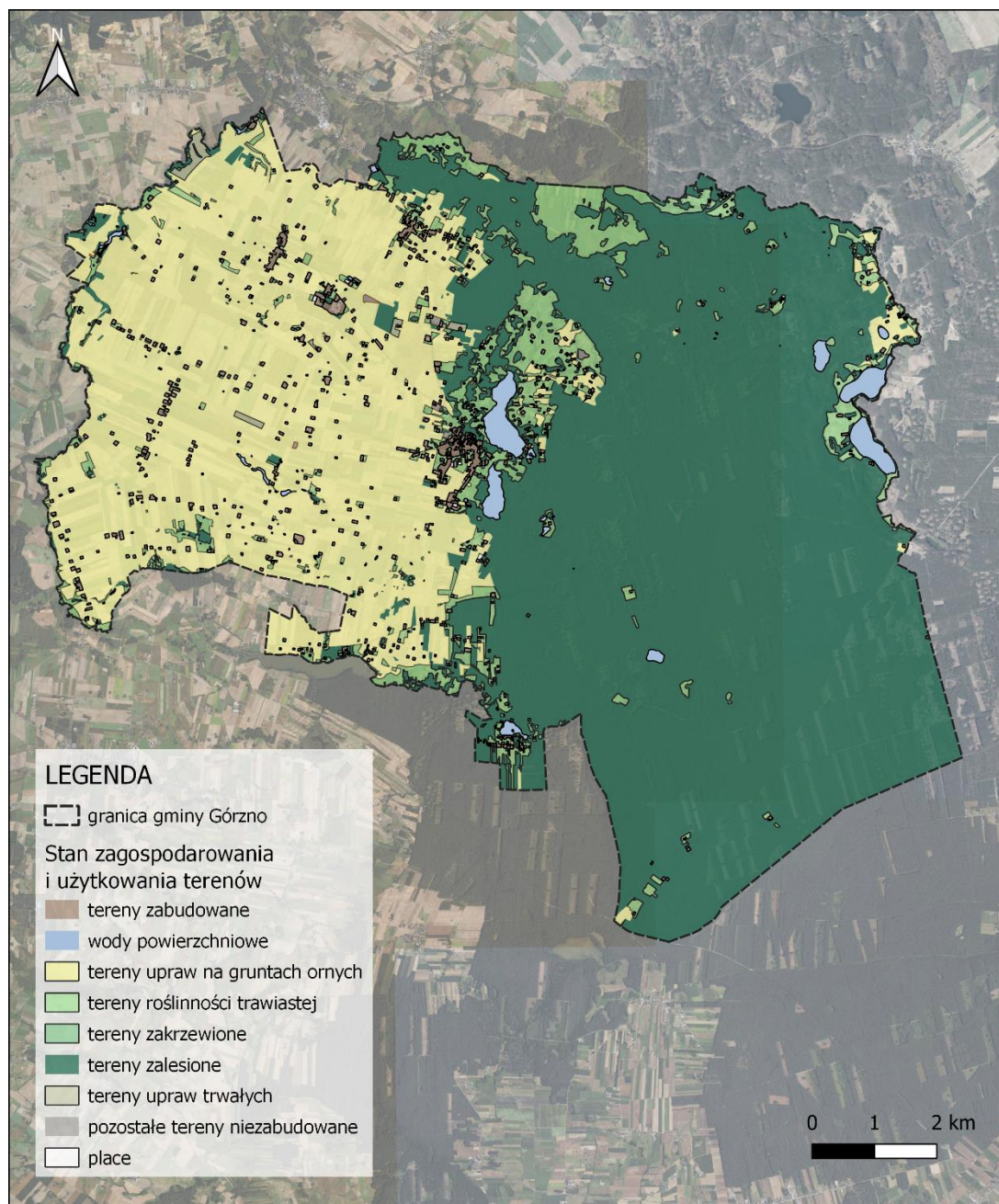
decydującym o ich występowaniu. Istotne znaczenie mają również odpowiednia wilgotność gleby, nawożenie mineralno-organiczne, warunki termiczne oraz wielkość opadów atmosferycznych.

4.2.2 Charakterystyka użytków na terenie gminy

Użytki rolne stanowią ok. 41% powierzchni gminy, z czego ok. 87% zajmują grunty orne. Kolejne 10% powierzchni użytków rolnych to trwałe użytki zielone, do których należą łąki i pastwiska. Pozostałe 3% stanowią sady, grunty rolne zabudowane, grunty orne pod stawami oraz grunty orne pod rowami.

Z kolei grunty leśne zajmują około 56% powierzchni gminy. Tak duży udział lasów z jednej strony potwierdza turystyczny charakter gminy, z drugiej zaś wskazuje na ograniczoną dostępność terenów pod zabudowę.

Najmniejszy udział w powierzchni gminy posiadają tereny komunikacyjne, grunty pod wodami, nieużytki oraz tereny różne, które łącznie zajmują około 3%.

Rysunek 5. Stan zagospodarowania i użytkowania terenów na obszarze gminy Górzno
Źródło: Opracowanie własne

4.2.3 Degradacja naturalna i chemiczna gleb

Gleby na obszarze gminy Górzno narażone są na procesy degradacji. Na stan gleb wpływają głównie czynniki pochodzenia antropogenicznego:

- intensywne rolnictwo – stosowanie ciężkich maszyn, intensywnych technologii uprawy i hodowli oraz nadmierne użycie nawozów mineralnych i środków ochrony roślin. Prowadzi to do:
 - degradacji chemicznej (zakwaszenie, zasolenie, kumulacja metali ciężkich, zmiany zawartości próchnicy),

- degradacji fizycznej (zagęszczenie gleby, pogorszenie stosunków wodnych, erozja wynikająca z niewłaściwego użytkowania gruntów),
- działalność zakładów produkcyjno-usługowych – emisja zanieczyszczeń do atmosfery i odprowadzanie ścieków wpływają głównie na pogorszenie parametrów chemicznych gleb,
- komunikacja i transport samochodowy – przyczynia się do zanieczyszczenia gleb położonych w bezpośrednim sąsiedztwie intensywnie użytkowanych szlaków komunikacyjnych (degradacja chemiczna).

Dodatkowo na jakość gleb negatywnie wpływają: nielegalne składowanie odpadów, wypalanie traw, spalanie odpadów na powierzchni gruntu, odprowadzanie nieoczyszczonych ścieków oraz nieszczelne szamba.

Stała presja rolnicza, usługowa i urbanizacyjna prowadzi do trwałych zmian naturalnych właściwości gleb. Przejawiają się one w różnych formach degradacji oraz powstawaniu gleb o zmienionym profilu i właściwościach fizykochemicznych.

Przekształcenia mechaniczne gleb powodowane są przez zabudowę terenu, utwardzanie i ubicie podłoża, zdjęcie pokrywy glebowej lub jej wymieszanie z elementami obcymi (np. gruzem budowlanym) oraz w wyniku formowania wykopów i wyrównania terenu. Ważnym czynnikiem jest emisja zanieczyszczeń powietrza i depozycja zanieczyszczeń atmosferycznych oraz procesy chemicznej degradacji gleb przez niewłaściwie prowadzoną gospodarkę ściekową i odpadową.

4.3 UWARUNKOWANIA HYDROLOGICZNE

Większa część gminy Górzno należy do dorzecza Drwęcy (prawego dopływu Wisły), a jedynie jej południowy fragment znajduje się w dorzeczu Skrwy. Pod względem hydrograficznym teren miasta i gminy Górzno stanowi niepowtarzalny i zróżnicowany obszar, a jego ważny element stanowi Brynica, która jest osią hydrograficzną, a zarazem główną rzeką gminy oraz Parku Krajobrazowego.

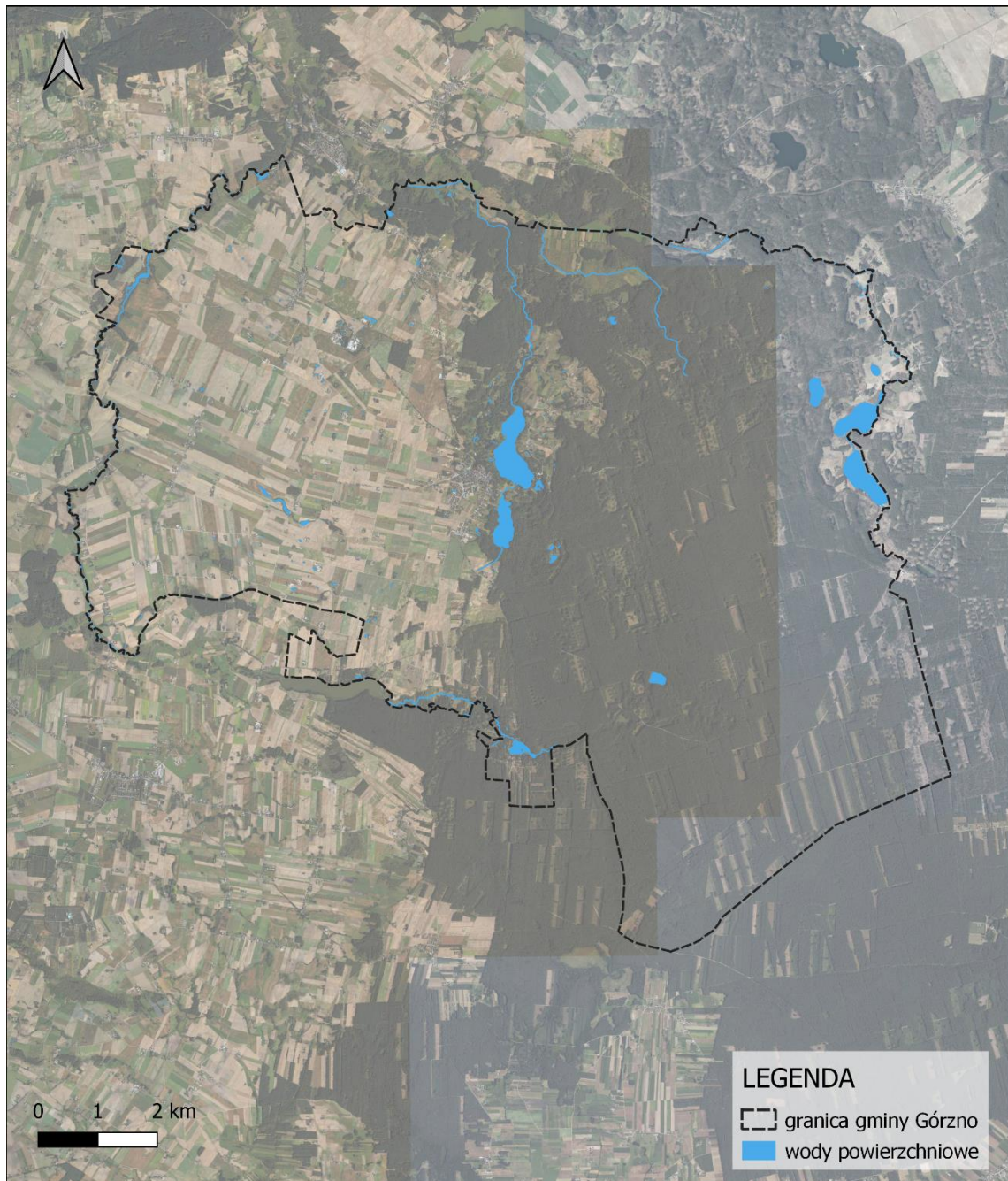
Podstawowym dokumentem planistycznym w zakresie gospodarowania wodami jest Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza (PGW), sporządzany zgodnie z przepisami ustawy Prawo wodne oraz Ramowej Dyrektywy Wodnej. Dokument określa cele środowiskowe dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych, uwzględniając ich aktualny stan, typ oraz wymagania wynikające z występowania obszarów chronionych. Osiągnięciu tych celów służą działania planowane i realizowane w ramach systemu gospodarowania wodami, koordynowanego przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie. Plany

gospodarowania wodami podlegają aktualizacji w sześcioletnich cyklach planistycznych.

4.3.1 Wody powierzchniowe

Wody powierzchniowe stanowią kluczowy element różnorodności krajobrazowej, wpływając na funkcjonowanie i różnorodność ekosystemów, a także mają znaczenie społeczne i zdrowotne. Cechą charakterystyczną środowiska gminy Górzno jest dobrze rozwinięta sieć rzeczna, mokradła i źródła. Geomorfologia terenu ukształtowała się w czasie postępu lądolodu ostatniego zlodowacenia, wyznaczyła układ sieci wód powierzchniowych, która rozwija się od późnego plejstocenu do czasów obecnych. Najważniejszymi rzekami przepływającymi przez gminę są: Brynica, Pisia i Górzanka. Brynica jest lewym dopływem Drwęcy. Jej źródła znajdują się w okolicach Bryńskiego Szlacheckiego. Rzeką przepływa głównie przez tereny leśne, wzdłuż północnej i wschodniej granicy gminy, łącząc jeziora Bryńskie Północne i Bryńskie Południowe. Długość Brynicy wynosi około 23 km. Z kolei Pisia ma swoje źródła w okolicach Wierzchowni i przebiega wzdłuż południowej oraz zachodniej granicy gminy. Na swoim biegu łączy jeziora Księża i Wierzchownia, a w rejonie Bartniczki uchodzi do Brynicy. Jej długość wynosi 17,5 km. Górzanka przepływa przez miasto Górzno, łącząc jeziora Młyńskie i Górzeńskie. Następnie kieruje się na północ i za miejscowością Borek uchodzi do Brynicy. Długość rzeki wynosi około 3,6 km. Mniejsze ciek wodne to Księżówka, Dzierżążnia i Brodniczka. Do mniejszych cieków wodnych na terenie gminy należą Księżówka, Dzierżążnia oraz Brodniczka. Uzupełnieniem naturalnej sieci hydrograficznej jest system rowów melioracyjnych, który wspomaga odprowadzanie nadmiaru wód z terenów rolniczych, zwłaszcza w północnej części gminy, gdzie występują gleby o większym uwilgotnieniu.

Na terenie gminy znajduje się dziewięć naturalnych zbiorników wodnych o polodowcowej genezie, położonych głównie na terenie Górznieńsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego. Na uwagę zasługują Jezioro Górzeńskie oraz Jezioro Młyńskie, znajdujące się w granicach miasta. Są to zbiorniki, wokół których rozwija się zabudowa turystyczno-rekreacyjna. Duża powierzchnia, przepływowy charakter oraz połączenie z zewnętrzną siecią hydrograficzną wzmacniają potencjał turystyczny samego miasta oraz okolicznych obszarów.

Rysunek 6 Lokalizacja wód powierzchniowych na obszarze gminy Górzno
Źródło: Opracowanie własne

Na terenie gminy wody zaliczane do jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) pozostają w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. Nadzór nad nimi sprawują właściwe terenowo jednostki organizacyjne, tj. Nadzór Wodny w Brodnicy, Nadzór Wodny w Działdowie, Nadzór Wodny w Żurominie oraz Nadzór Wodny w Sierpcu.

Tabela nr 1. Badania JCWP na obszarze gminy Górzno - JCWP Rzecznych i Jeziornych

JCWP		Ocena stanu		Stan JCWP	Cele		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów
Europejski kod	Nazwa	Stan / Potencjał ekologiczny	Stan chemiczny		Stan / Potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	
RW 20001528743	Brynica do Pissy	zły	poniżej dobrego	zły	dobry	dobry	zagrożona
RW 200015275615	Skrwa do Dopływu spod Przywitowa	słaby	brak danych	zły	dobry	dobry	zagrożona
RW 20001626839	Wkra od Szkotówki do Mławki	umiarkowany	dobry	zły	dobry	dobry	zagrożona
RW 200010287449	Pisia	słaby	brak danych	zły	dobry	dobry	zagrożona

Źródło: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie

Stan wód powierzchniowych w granicach gminy został zbadany w ramach oceny jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP). Zgodnie z danymi Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, stan ogólny rzek: Brynicy do Pissy, Skrwy do Dopływu spod Przywitowa, Wkry od Szkotówki do Mławki i Pissy określono jako „zły”.

4.3.2 Wody podziemne

Zgodnie z Mapą Obszarów Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) w Polsce, niewielka część gminy Górzno znajduje się w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP 215 Subniecka warszawska. W jego obrębie wyróżniono jedno piętro wodonośne o podrzędnym znaczeniu użytkowym. Warstwy wodonośne związane są z utworami paleogeńsko-neogeńskimi i charakteryzują się niewielką przewodnością oraz niską potencjalną wydajnością studni. Moduł zasobów odnawialnych zbiornika wynosi około $5 \text{ m}^3/24\text{h}/\text{km}^2$.

Według podziału Polski na jednolite części wód, gmina Górzno położona jest w obrębie JCWPd o numerach: 39, 48 i 49. Stan chemiczny, ilościowy i ogólny JCWPd ocenione zostały jako dobre.

Tabela nr 2. Charakterystyka JCWPd nr 39

Położenie hydrologiczne i hydrogeologiczne		
Dorzecze	Wisły	
Region wodny RZGW	Dolnej Wisły RZGW Gdańsk	
Główne zlewnie w obrębie JCWPd (rząd zlewni)	Drwęca, Osa (II)	
Obszar bilansowy	G-5 Struga Toruńska;G-10 Osa; G-3 Drwęca; G-7 Fryba; G-19 zalew Wiślany	
Region hydrogeologiczny (Paczyński, 1995)	I – mazowiecki, III – mazurski, VI - wielkopolski	
Zagospodarowanie terenu (źródło: warstwa Corin Land Cover)		
% obszarów antropogenicznych	1,91	
% obszarów rolnych	71,97	
% obszarów leśnych i zielonych	22,87	
% obszarów podmokłych	0,35	
% obszarów wodnych	2,90	
HYDROGEOLOGIA		
Liczba pięter wodonośnych	3	

Obszarowe źródła zanieczyszczeń		
Obszary szczególnie narażone na zanieczyszczenia azotanami pochodzenia rolniczego (źródło: warstwa GIS – OSN (Obszary Szczególnie Narażone))	OSN w zlewni jeziora Świętego OSN w zlewni jeziora Steklińskiego OSN w zlewni rzeki Bacha OSN w zlewni rzeki Struga Łysomicka OSN w zlewni jeziora Nogat (rozp.nr 2/2012 dyr. RZGW z 27.07.12)	
Obszary zurbanizowane	Miasta o liczbie mieszkańców od 10 tys. do 50 tys.	Nowe Miasto Lubawskie, Golub-Dobrzyń, Wąbrzeźno, Morąg, Rypin, Brodnica, Iława, Ostróda
	Miasta o liczbie mieszkańców od 50 tys. do 200 tys.	Grudziądz
	Miasta o liczbie mieszkańców powyżej 200 tys.	-

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny

Tabela nr 3. Charakterystyka JCWPd nr 48

Położenie hydrologiczne i hydrogeologiczne		
Dorzecze	Wisły	
Region wodny RZGW	Środkowej Wisły RZGW Warszawa	
Główne zlewnie w obrębie JCWPd (rząd zlewni)	Wisła (I), Skrwa, Mołtawa (II)	
Obszar bilansowy	Z-17 Wisła (P) od Narwi do Korabnika poniżej Włocławka	
Region hydrogeologiczny i (Paczyński, 1995)	I - mazowiecki	
Zagospodarowanie terenu (źródło: warstwa Corin Land Cover)		
% obszarów antropogenicznych	1,81	
% obszarów rolnych	80,06	
% obszarów leśnych i zielonych	15,61	
% obszarów podmokłych	0,27	
% obszarów wodnych	2,26	
HYDROGEOLOGIA		
Liczba pięter wodonośnych	3	
Obszarowe źródła zanieczyszczeń		
Obszary szczególnie narażone na zanieczyszczenia azotanami pochodzenia rolniczego (źródło: warstwa GIS – OSN (Obszary Szczególnie Narażone))	OSN w zlewniach prawostronnych dopływów Zb. Włocławek (rozp.nr 5/2012 dyr. RZGW z 12.10.12 rozp.nr 4/2012 dyr. RZGW z 10.07.12) OSN w zlewni rzeki Wkra i jej dopływów (rozp.nr 4/2012 dyr. RZGW z 10.07.12)	
Obszary zurbanizowane	Miasta o liczbie mieszkańców od 10 tys. do 50 tys.	Sierpc
	Miasta o liczbie mieszkańców od 50 tys. do 200 tys.	Płock
	Miasta o liczbie mieszkańców powyżej 200 tys.	-

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny

Tabela nr 4. Charakterystyka JCWPd nr 49

Położenie hydrologiczne i hydrogeologiczne	
Dorzecze	Wisły
Region wodny RZGW	Środkowej Wisły RZGW Warszawa
Główna zlewnia w obrębie JCWPd (rząd zlewni)	Wkra (III)
Obszar bilansowy	Z-16 Wkra
Region hydrogeologiczny (Paczyński, 1995)	I – mazowiecki, III – mazurski

Zagospodarowanie terenu (źródło: warstwa Corin Land Cover)	
% obszarów antropogenicznych	1,93
% obszarów rolnych	80,29
% obszarów leśnych i zielonych	17,26
% obszarów podmokłych	0,38
% obszarów wodnych	0,13

HYDROGEOLOGIA	
Liczba pięter wodonośnych	2

Obszarowe źródła zanieczyszczeń		
Obszary szczególnie narażone na zanieczyszczenia azotanami pochodzenia rolniczego (źródło: warstwa GIS – OSN (Obszary Szczególnie Narażone))	OSN w zlewniach prawostronnych dopływów Zb. Włocławek (rozp.nr 5/2012 dyr. RZGW z 12.10.12 rozp.nr 4/2012 dyr. RZGW z 10.07.12) OSN w zlewni rzeki Wkra i jej dopływów (rozp.nr 4/2012 dyr. RZGW z 10.07.12)	
Obszary zurbanizowane	Miasta o liczbie mieszkańców od 10 tys. do 50 tys.	Nidzica, Działdowo, Płońsk, Mława, Ciechanów
	Miasta o liczbie mieszkańców od 50 tys. do 200 tys.	-
	Miasta o liczbie mieszkańców powyżej 200 tys.	-

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny

4.4 ZŁOŻA, TERENY I OBSZARY GÓRNICZE

Złoża surowców przedstawiają naturalne skupienia kopalin, których wydobywanie może przynieść korzyść gospodarczą. Są rozmieszczone nierównomiernie w przyrodzie, a ich występowanie i możliwość wykorzystania zależą w dużej mierze od budowy geologicznej. Według Państwowego Instytutu Geologicznego na terenie gminy Górzno nie występują żadne udokumentowane złoża surowców mineralnych ani tereny i obszary górnicze.

4.5 FLORA i FAUNA

4.5.1 Roślinność gminy

Pod względem geobotanicznym przedmiotowy obszar gminy wyraźnie dzieli się na dwie strefy:

- zachodnia strefa o charakterze rolniczym,
- wschodnia strefa o charakterze leśnym z wydzieleniem Górznieńsko - Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego.

Zachodnia część gminy jest w dużym stopniu przekształcona antropogenicznie i zdominowana przez pola uprawne. Uprawy tworzą tu mozaikę z pastwiskami, niewielkimi kompleksami leśnymi, rowami melioracyjnymi, terenami podmokłymi oraz śródpolnymi oczkami wodnymi. Wyniesienia terenu wykorzystywane są głównie jako grunty orne i pastwiska, natomiast w dolinach cieków wodnych występują enklawy zadrzewień i zakrzewień. Krajobraz urozmaicają również pojedyncze drzewa i krzewy śródpolne.

Na użytkach rolnych roślinność jest typowa dla terenów intensywnie użytkowanych rolniczo. Na skrajach pól dominują zbiorowiska segetalne, m.in. chaber bławatek, stokłosa miękka, miotła zbożowa, rdest ptasi, kupkówka pospolita, bylica pospolita, perz właściwy, mniszek pospolity, maruna bezwonna, tobołki polne, rumian polny, tasznik pospolity oraz bniec biały.

Tereny pastwisk porastają wieloletnie trawy, obserwuje się tu najczęściej dominację traw, głównie kłaczowych i w mniejszym stopniu kępkowych, np.: życicy trwałej, wyczyńca łąkowego, mietlicy pospolitej, wiechlina łąkowej, stokłosa bezostnej, stokłosa miękkiej. Poza tym występują tu takie gatunki roślin jak: bylica pospolita, wyczyniec łąkowy, kupkówka pospolita, rumian polny, przymiotno białe, koniczyna polna, mniszek pospolity, szczaw polny, tasznik pospolity, koniczyna biała, koniczyna łąkowa, babka zwyczajna, babka lancetowata, chrzan pospolity, krwawnik pospolity.

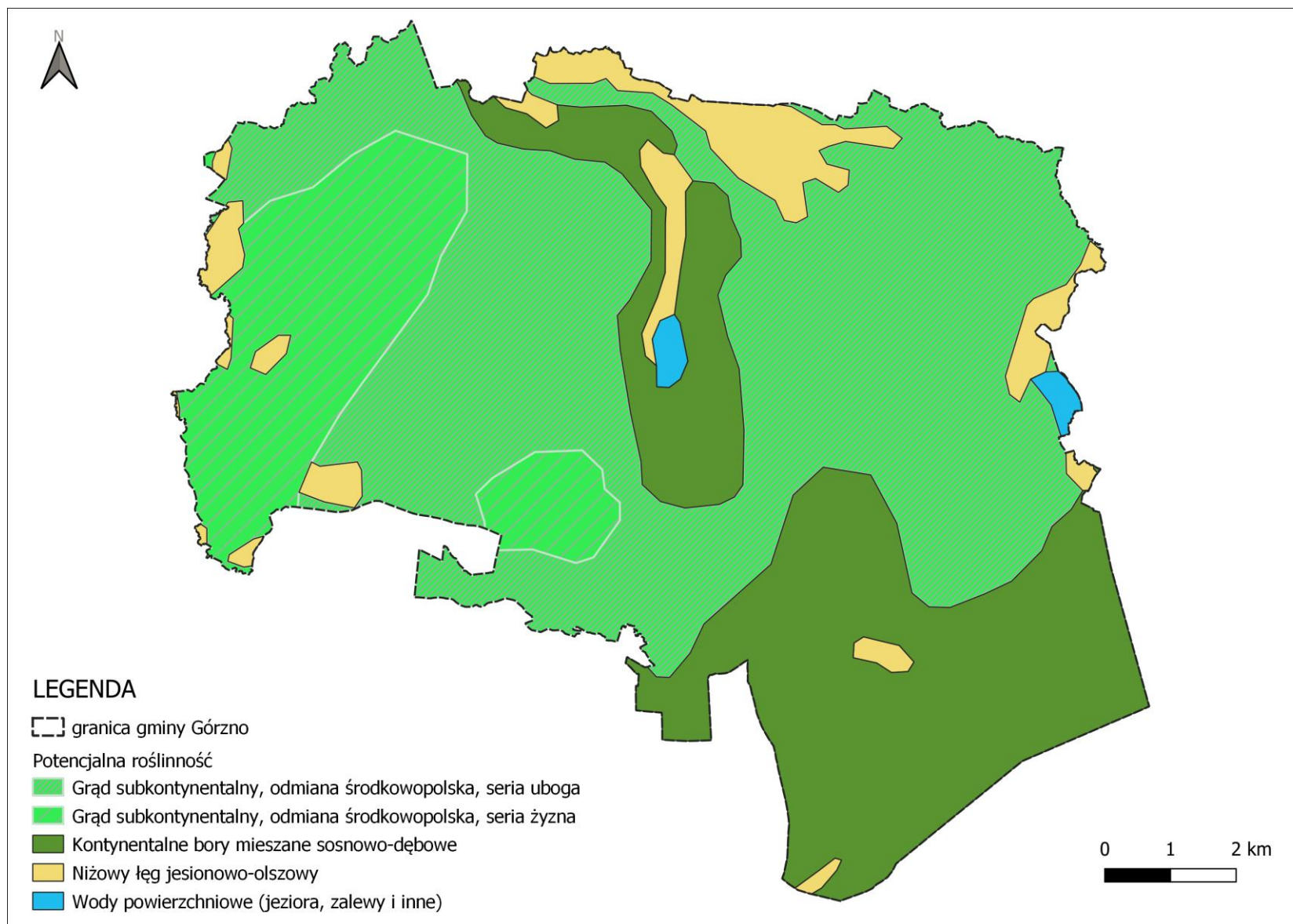
Niewielkie oczka wodne i inne miejsca silnie uwilgotnione porośnięte są miejscami przez zbiorowiska szuwarowe. Wzdłuż brzegów zbiorników wodnych występują pasy szuwarów, zdominowane głównie przez trzinę pospolitą, a lokalnie także przez pałkę szerokolistną oraz mozgę trzinowatą. Na obrzeżach terenów podmokłych występują również zarośla wierzbowe oraz dziki bez czarny.

Wschodnia część gminy obejmuje tereny Górznieńsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego, którego flora wyróżnia się wyjątkowym bogactwem, różnorodnością i wysokim stopniem naturalności. Stwierdzono tu ponad 900 gatunków roślin naczyniowych,

w tym liczne gatunki chronione, rzadkie i zagrożone w skali kraju. Na szczególną uwagę zasługują gatunki reliktowe, zwłaszcza relikty glacialne, zachowane od okresu zlodowacenia i obecnie występujące jedynie na nielicznych stanowiskach w Polsce, stanowiąc cenne osobliwości florystyczne.

Charakterystyczną cechą flory Parku jest również znaczący udział gatunków górskich. O jej specyfice decyduje przede wszystkim położenie geograficzne – na styku chłodniejszych obszarów pojeziernych i cieplejszych terenów Polski centralnej. Duża różnorodność siedlisk wynika z urozmaiconej rzeźby terenu, zróżnicowanych warunków hydrologicznych, glebowych i mikroklimatycznych. Istotną rolę odgrywa obecność licznych obniżeń terenu zajętych przez cieki, jeziora, torfowiska i źródłiska. Ważnym elementem jest również kontakt pofałdowanej wysoczyzny morenowej z równiną sandru dobrzyńskiego, co dodatkowo zwiększa mozaikowość warunków siedliskowych i bogactwo szaty roślinnej.

Na podstawie przedstawionej mapy (rys. 9) można stwierdzić, że w gminie Górzno zdecydowanie dominują grądy subkontynentalne, w których przeważają gatunki takie jak grab, dąb szypułkowy czy lipa drobnolistna. Ponadto na analizowanym terenie występują: kontynentalny bór mieszany sosnowo-dębowy oraz niżowy łęg jesionowo-olszowy.

Rysunek 7 Potencjalna roślinność naturalna na obszarze gminy Górzno
 Źródło: Jan Matuszkiewicz Potential natural vegetation of Poland

4.5.2 Roślinność leśna

Lasy Państwowe znajdujące się na terenie gminy Górzno pozostają w zarządzie Nadleśnictwa Brodnica, w którego strukturze znajduje się m.in. Leśnictwo Górzno. Na terenie Nadleśnictwa występuje w szczególności las mieszany świeży, natomiast lokalnie, zwłaszcza na obszarach ukształtowanych przez utwory polodowcowe, występują również siedliska lasów mieszanych związane z żyzniejszymi podłożami.

Kompleksy leśne oraz zadrzewienia występujące na terenie gminy tworzone są głównie przez sosnę zwyczajną, brzozę brodawkowatą i dąb szypułkowy, a także klon zwyczajny oraz pojedynczo występującą osikę. W warstwie podszytu występują m.in. podrosty dębu szypułkowego, jarząb pospolity, trzmielina zwyczajna, leszczyna pospolita oraz bez czarny.

4.5.3 Fauna gminy

Na terenie gminy, w strefie rolniczej obserwowano głównie występowanie m.in. dymówki, żurawie zwyczajne, bociany białe żerujące na polach, bogatki sroki, mazurki, sierpówki, sójki zwyczajne, kawki zwyczajne, kosy, pliszkę siwą, wrony siwe. Ponadto na terenie gminy zaobserwowano:

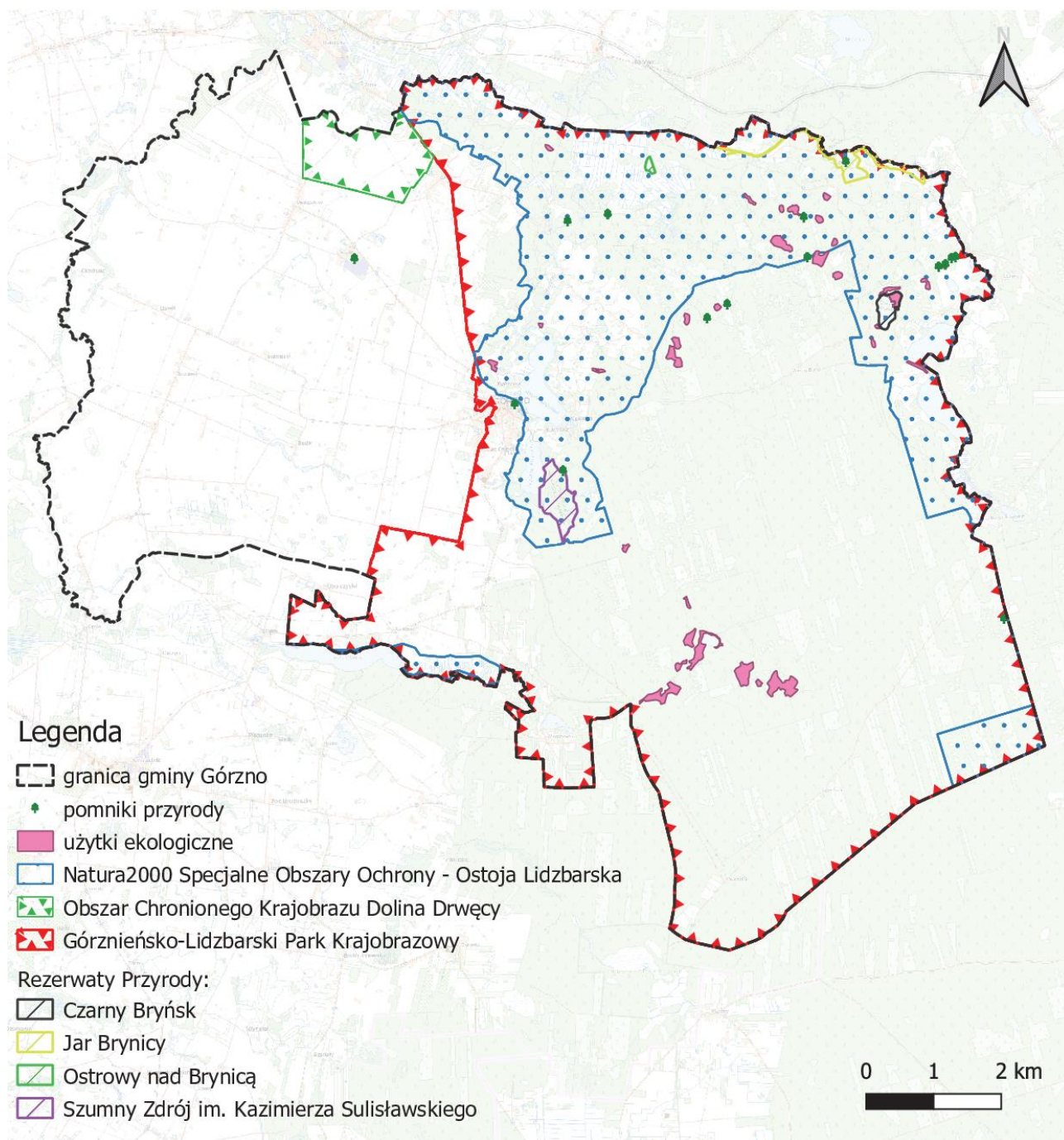
- ssaki - sarny, jelenie i dziki. Zwierzyna drobna reprezentowana jest między innymi przez: lisy, zające, wydry, kuny, piżmaki, borsuki,
- gady - jaszczurka zwinka, padalec zwyczajny, żmija zygzakowata,
- płazy - na szczególną uwagę zasługują występujące tu: żaby, ropuchy szara i zielona, traszki grzebieniasta i zwyczajna, rzekotki i kumaki,
- owady - między innymi paż królowej, paż żeglarz, koziorożec dębosz, rohatyniec nosorożec, modliszka.

Różnorodne siedliska Górznieńsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego przekładają się na bogatą faunę, obejmującą ponad 250 gatunków kręgowców. Oprócz pospolitych dzików, zajęcy, saren i jeleni coraz częściej obserwuje się łosie oraz niewielką populację wilków. Wyjątkowo licznie reprezentowane są nietoperze, stanowiące około 25% wszystkich ssaków. Stwierdzono występowanie 10 gatunków, w tym m.in. mopka, borowiaczków, borowca wielkiego, gacka brunatnego, mroczka późnego oraz różnych gatunkównocków i karlików. Na obszarze Parku licznie występują również ptaki (m.in. bielik, kania ruda, kania czarna, rybołów, sokół wędrowny, bąk zwyczajny, włochatka zwyczajna, perkoz, gęś gęgawa) oraz płazy (m.in. traszka zwyczajna, kumak nizinny, rzekotka drzewna).

4.6 FORMY OCHRONY PRZYRODY

Na terenie gminy Górzno występują następujące formy ochrony przyrody:

- ✓ Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Drwęcy,
- ✓ Rezerwat przyrody Jar Brynicy,
- ✓ Rezerwat przyrody Czarny Bryńsk,
- ✓ Rezerwat przyrody Szumny Zdrój im. Kazimierza Sulisławskiego,
- ✓ Rezerwat przyrody Ostrowy nad Brynicą,
- ✓ Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Ostoja Lidzbarska,
- ✓ Górznieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy,
- ✓ użytki ekologiczne (Rzekotka, Nisza z lilią złotogłów, Łąka ze storczykami oraz 29 użytków bez nadanej nazwy),
- ✓ pomnik przyrody – 2 grupy drzew, 10 pojedynczych drzew i 1 głąz narzutowy.

Rysunek 8 Formy ochrony przyrody na obszarze gminy Górzno

Źródło: Opracowanie własne

4.6.1 Obszar Chronionego Krajobrazu

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowy ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Obszar chronionego krajobrazu to jedna z najmniej restrykcyjnych powierzchniowych form ochrony przyrody w Polsce. Niemniej realizując procesy inwestycyjne na objętych tą formą ochrony terenach, należy uwzględniać ustanowione ograniczenia. Zgodnie

z obowiązującymi przepisami na obszarze chronionego krajobrazu wprowadzone są następujące zakazy:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
- 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- 4) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwoświsiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
- 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- 7) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
- 8) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

Zakazy, o których mowa, nie dotyczą zadań realizowanych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa, prowadzenia akcji ratowniczej oraz działań związanych z bezpieczeństwem powszechnym, a także realizacji inwestycji celu publicznego. W przypadku realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, powyższy zakaz nie dotyczy realizacji przedsięwzięć mogących oddziaływać na środowisko, dla których przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko wykazała brak znacząco negatywnego

wpływu na ochronę przyrody obszaru chronionego krajobrazu.

4.6.1.1 Dolina Drwęcy

Na terenie gminy zlokalizowana jest część Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolina Drwęcy. Zajmuje powierzchnię 55 052,63 ha, a na terenie gminy 204 ha.

Obszar charakteryzuje się dużą rozciągłością nie tylko ze względu na samą dolinę Drwęcy, ale na liczne jej odgałęzienia i doliny: Strugi Rychnowskiej, Rużca i Rypienicy oraz rynny Jezior Wądryńskich, Niskiego i Wysokiego Brodna. Dolina Drwęcy, mająca charakter pradoliny, oddziela Pojezierze Brodnickie od Garbu Lubawskiego, a następnie Pojezierze Chełmińskie od Dobrzyńskiego. Należy zwrócić uwagę na liczne połączenia granic OChK Doliny Drwęcy z obszarami parków krajobrazowych: Brodnickiego i Górznieńsko-Lidzbarskiego. Obszar charakteryzuje się znacznym pokryciem lasami - około 36,7%. Przez obszar przebiegają liczne drogi o znaczeniu krajowym i wojewódzkim, a także linie kolejowe jednotorowe. Rejony miast są ważnymi korytarzami infrastruktury technicznej przecinającymi obszar chronionego krajobrazu. Poza doliną Drwęcy obszar obejmuje tereny odgałęziające się od niej i bezpośrednio z doliną związane: rynną jezior Wysokie i Niskie Brodno, rynną Jezior Wądryńskich, dolinę Strugi Rychnowskiej, dolinę rzeki Ruziec z rynnami jezior: Nowogrodzkie i Słupno oraz dolinę Rypienicy.

4.6.2 Rezerwat przyrody

Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub jedynie nieznacznie przekształcone, posiadające szczególne wartości przyrodnicze, naukowe, kulturowe lub krajobrazowe. Tereny te chronią ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, zwierząt i grzybów oraz unikalne elementy przyrody nieożywionej.

Rezerваты przyrody są szczególną formą ochrony, która pozwala na realizację celów związanych z ochroną bioróżnorodności oraz ochroną naturalnych procesów ekologicznych. W Polsce rezerваты przyrody mogą obejmować różne typy ekosystemów, w tym lasy, łąki, torfowiska, jeziora, a także obszary górskie oraz wybrzeża. Każdy rezerwat przyrody ma swoje specyficzne cele ochrony, zależne od jego unikalnych walorów przyrodniczych.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami w rezerwach przyrody zabrania się:

- 1) budowy lub przebudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych, z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom rezerwatu przyrody,
- 2) chwytania lub zabijania dziko występujących zwierząt, zbierania lub niszczenia jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych zwierząt, umyślnego płoszenia zwierząt kręgowych, zbierania poroży, niszczenia nor, gniazd, legowisk i innych

- schronień zwierząt oraz ich miejsc rozrodu,
- 3) polowania, z wyjątkiem obszarów wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych ustanowionych dla rezerwatu przyrody,
 - 4) pozyskiwania, niszczenia lub umyślnego uszkodzania roślin oraz grzybów,
 - 5) użytkowania, niszczenia, umyślnego uszkodzania, zanieczyszczania i dokonywania zmian obiektów przyrodniczych, obszarów oraz zasobów, tworów i składników przyrody,
 - 6) zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody,
 - 7) pozyskiwania skał, w tym torfu oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, minerałów i bursztynu,
 - 8) niszczenia gleby lub zmiany przeznaczenia i użytkowania gruntów,
 - 9) palenia ognisk i wyrobów tytoniowych oraz używania źródeł światła o otwartym płomieniu, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska,
 - 10) prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej i rolniczej, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony,
 - 11) stosowania chemicznych i biologicznych środków ochrony roślin i nawozów,
 - 12) zbioru dziko występujących roślin i grzybów oraz ich części, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska,
 - 13) połowu ryb i innych organizmów wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych,
 - 14) ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego i jazdy konnej wierzchem, z wyjątkiem szlaków i tras narciarskich wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska,
 - 15) wprowadzania psów na obszary objęte ochroną ścisłą i czynną, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony, psów pasterskich wprowadzanych na obszary objęte ochroną czynną, na których plan ochrony albo zadania ochronne dopuszczają wypas oraz psów asystujących w rozumieniu art. 2 pkt 11 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
 - 16) wspinaczki, eksploracji jaskiń lub zbiorników wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska,
 - 17) ruchu pojazdów poza drogami publicznymi oraz poza drogami położonymi na

- nieruchomościach stanowiących własność lub będących w użytkowaniu wieczystym przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska,
- 18) umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną przyrody, udostępnianiem parku albo rezerwatu przyrody, edukacją ekologiczną, z wyjątkiem znaków drogowych i innych znaków związanych z ochroną bezpieczeństwa i porządku powszechnego,
 - 19) zakłócania ciszy,
 - 20) używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego, uprawiania sportów wodnych i motorowych, pływania i żeglowania, z wyjątkiem akwenów lub szlaków wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska,
 - 21) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu,
 - 22) biwakowania, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska,
 - 23) prowadzenia badań naukowych bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska,
 - 24) wprowadzania gatunków roślin, zwierząt lub grzybów, bez zgody ministra właściwego do spraw środowiska,
 - 25) wprowadzania organizmów genetycznie zmodyfikowanych,
 - 26) organizacji imprez rekreacyjno-sportowych bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

Zakazy nie obejmują m.in. działań na rzecz obronności, bezpieczeństwa państwa, akcji ratowniczych czy bezpieczeństwa powszechnego. Minister właściwy do spraw środowiska, po zasięgnięciu opinii dyrektora parku narodowego, może zezwolić na obszarze parku narodowego na odstępstwa od wymienionych zakazów, jeżeli jest to uzasadnione.

4.6.2.1 Jar Brynicy

Na terenie gminy znajduje się rezerwat przyrody Jar Brynicy. Jego powierzchnia całkowita wynosi 28,29 ha i w całości położony jest w gminie Górzno. Został utworzony Rozporządzeniem Nr 278/01 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 2 października 2001 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2001 r. Nr 80, poz. 1576) w celu zachowania w naturalnym stanie doliny rzeki Brynicy. Rzeka płynie krętym jarem, którego strome zbocza wznoszą się na 40–50 m. U ich podnóży znajdują się liczne źródłiska. Zbocza jaru porasta las o cechach zespołu naturalnego, z udziałem grądu subkontynentalnego, grądu klonowo-lipowego zboczowego oraz boru mieszanego. Na dnie doliny, w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki, występują płaty olsu i podgórskiej formy łągu jesionowego. Obszar ten

stanowi ważne miejsce lęgowe bociana czarnego, zimorodka i pluszcza.

4.6.2.2 Czarny Bryńsk

Rezerwat Czarny Bryńsk w całości położony jest na terenie gminy Górzno a jego powierzchnia wynosi 13 ha. Uznany został Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 26 kwietnia 1963 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. z 1963 r. Nr 43, poz. 215). Rezerwat obejmuje śródlądowe, eutroficzne jezioro Czarny Bryńsk, którego brzegi porastają obficie kłoc wiewiórkowy, a także pas szuwarów, torfowisk, zarośli łozowych i lasu. Występują tu liczne skupienia grzybieni białych, a w najgłębszych partiach jeziora rozwijają się „łąki ramienicowe” tworzone przez glony. Na torfowisku przejściowym spotyka się cenne zbiorowiska mszarne z rościszką okrągłolistną, przygielką białą oraz bagnicą torfową.

4.6.2.3 Szumny Zdrój im. Kazimierza Sulisławskiego

Rezerwat Szumny Zdrój im. Kazimierza Sulisławskiego w całości znajduje się na terenie analizowanej gminy a jego powierzchnia wynosi 37 ha. Uznany został Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 23 lipca 1958 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. z 1958 r. Nr 65, poz. 383 z późn. zm.). Rezerwat położony jest nad brzegiem Jeziora Młyńskiego. Ochroną objęto fragment lasu liściastego o naturalnym charakterze, porastający strome zbocza polodowcowej rynny. Rzeźba terenu jest silnie zróżnicowana – skarpe jeziorną przecinają głębokie wąwozy z licznymi źródłiskami. Najcenniejszym elementem geomorfologicznym jest rozległa nisza źródłiskowa o kamienistym dnie i stromych zboczach.

4.6.2.4 Ostrowy nad Brynicą

Rezerwat Ostrowy nad Brynicą w całości położony jest w granicach gminy Górzno i zajmuje powierzchnię 2,1 ha. Został uznany Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 28 lipca 1962 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. z 1962 r. Nr 68, poz. 316). Rezerwat położony jest na tzw. „wyspie mineralnej” pośród rozległego kompleksu torfowisk niskich nad rzeką Brynicą. Tutejsza roślinność leśna reprezentuje grąd subkontynentalny, którego zachowanie jest głównym celem Rezerwatu. Na niewielkim fragmencie powierzchni występuje także łęg jesionowo-olszowy.

4.6.3 Obszary Natura 2000

Obszary Natura 2000 to tereny o kluczowym znaczeniu dla ochrony zagrożonych lub rzadkich gatunków roślin i zwierząt, a także unikalnych siedlisk przyrodniczych, które mają istotne znaczenie dla ochrony bioróżnorodności całej Europy. Ochrona tych obszarów może

przebiegać różnymi metodami, zależnie od specyfiki danego terenu. Kluczowym działaniem w odniesieniu do obszarów Natura 2000 jest prowadzenie monitoringu stanu siedlisk przyrodniczych oraz populacji roślin i zwierząt, co pozwala na ocenę skuteczności podjętych działań ochronnych i umożliwia ich dalsze dostosowanie.

Zgodnie z art. 33 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478), na obszarach Natura 2000 zabrania się podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

- ✓ pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000,
- ✓ wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000,
- ✓ pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Przepisy te stosuje się także wobec terenów proponowanych jako obszary mające znaczenie dla Wspólnoty, do czasu ich oficjalnego zatwierdzenia.

4.6.3.1 Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Ostoja Lidzbarska

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Ostoja Lidzbarska zajmuje powierzchnię 8 865,42 ha, z czego w gminie Górzno 2 654 ha. Ostoja Lidzbarska obejmuje kompleks lasów, jezior i mokradeł we wschodniej części makroregionu Pojezierza Chełmińsko-Dobrzyńskiego. Występują tu głębokie rynny subglacjalne, przełomowe odcinki dolin rzecznych, nisze źródłiskowe, obniżenia wytopiskowe, drumliny, ozy i kemy. Liczne są rynnowe i wytopiskowe jeziora, rzeki o znacznym spadku, źródła i miejsca wysięku wody. Kompleks leśny reprezentują lasy grądowe, bory mieszane oraz bory sosnowe.

4.6.4 Park krajobrazowy

Park krajobrazowy to jedna z form ochrony przyrody, która została zdefiniowana w ustawie o ochronie przyrody. Powoływany jest w drodze uchwały Sejmiku Wojewódzkiego, na obszarach o szczególnych walorach przyrodniczych, historycznych, kulturowych oraz krajobrazowych. Park tworzony jest w celu zachowania oraz popularyzacji tych wartości.

Parki krajobrazowe obejmują różnorodne tereny, w ramach których mogą to być rozległe lasy, malownicze jeziora, wijące się rzeki, łąki czy obszary pagórkowate. W ich granicach często znajdują się także wiejskie tereny zabudowane, zabytki kultury oraz miejsca o znaczeniu historycznym. Dzięki temu pełnią nie tylko funkcję ochronną, ale również

edukacyjną i turystyczną, umożliwiając ludziom kontakt z naturą i poznawanie lokalnego dziedzictwa.

Według Ustawy o ochronie przyrody (Dz.U. z 2024 r. poz. 1478) na terenie parku krajobrazowego mogą być wprowadzone następujące zakazy:

- 1) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
- 2) umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej;
- 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- 4) pozyskiwania do celów gospodarczych skał, w tym torfu oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- 7) budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od:
 - a) linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych,
 - b) zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 389 obowiązek uzyskania pozwolenia wodnoprawnego pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne – z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej;
- 8) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 200 m od krawędzi brzegów klifowych oraz w pasie technicznym brzegu morskiego;
- 9) likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy

oraz obszarów wodno-błotnych;

- 10) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych;
- 11) prowadzenia chowu i hodowli zwierząt metodą bezściółkową;
- 12) utrzymywania otwartych rowów ściekowych i zbiorników ściekowych;
- 13) organizowania rajdów motorowych i samochodowych;
- 14) używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na otwartych zbiornikach wodnych.

Zakazy, o których mowa, nie obejmują wykonywania zadań wynikających z planu ochrony, zadań ochronnych lub planu zadań ochronnych, zadań na rzecz obronności kraju i bezpieczeństwa państwa, prowadzenia akcji ratowniczej oraz działań związanych z bezpieczeństwem powszechnym a także realizacji inwestycji celu publicznego. Wyjątkiem są także przedsięwzięcia środowiskowe, które po ocenie oddziaływania wykazują brak znacząco negatywnego wpływu na przyrodę i krajobraz parku krajobrazowego.

4.6.4.1 Górznieńsko-Lidzbarski

Górznieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy został utworzony w 1990 roku na mocy porozumienia pomiędzy Wojewodą Toruńskim i Wojewodą Ciechanowskim. Park znajduje się w granicach trzech województw – w województwie kujawsko – pomorskim obowiązuje Uchwała nr XXX/443/21 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 marca 2021 r. w sprawie Górznieńsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom., poz. 1514). Park zajmuje 27 531 ha powierzchni, z czego 8 147 ha na terenie gminy Górzno. Szczególnym celem ochrony parku jest zachowanie bioróżnorodności na terenach o nieznacznym zmianach antropogenicznych pogranicza mezoregionów Garbu Lubawskiego, Pojezierza Dobrzyńskiego i Równiny Urszulewskiej, ochrona geomorfologicznych form młodoglacjalnych oraz popularyzacja i upowszechnienie tych walorów.

Szczególnym walorem parku są lasy, które pokrywają ok. 70% jego powierzchni. Wśród nich, pomiędzy przeważającymi borami, znajdują się fragmenty rzadkich w tej części niżu grądów zboczowych rosnących na ścianach jarów oraz zboczach nisz źródłkowych, jak i grądów niskich czy ciepłolubnych z udziałem rzadkich gatunków flory. Zwarte kompleksy leśne poprzecinane niewielkimi enklawami łąk, pól oraz jeziorami i dolinami rzecznyymi stanowią siedlisko dla wielu rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów. Prowadzone na terenie parku badania stwierdziły dużą różnorodność mchów oraz porostów, wśród których stwierdzono brodaczkę pospolitą, będącą „certyfikatem czystości powietrza”.

4.6.5 Użytki ekologiczne

Cenne przyrodniczo niewielkie tereny, uznawane do niedawna za rezerваты przyrody ze względu na niespełnianie kryteriów kwalifikujących je do rangi rezerwatów uznaje się obecnie za użytki ekologiczne. Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania unikatowych zasobów genowych i typów środowisk, jak naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne "oczka wodne", kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin i zwierząt, w tym miejsca ich sezonowego przebywania lub rozrodu.

Na terenie gminy Górzno znajdują się 32 użytki ekologiczne. Trzy z nich mają nadaną nazwę:

- Rzekotka – siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków, którego celem ochrony są murawy kserotermiczne; jego powierzchnia wynosi 0,68 ha,
- Nisza z lilią złotogłów – bagno, którego powierzchnia jest równa 0,3 ha,
- Łąka ze storczykami – siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków, którego powierzchnia wynosi 1,3 ha.

Pozostałe 29 użytków ekologicznych bez nadanej nazwy stanowią bagna. Ich powierzchnie znajdują się w przedziale od 0,25 ha do 9,1 ha.

4.6.6 Pomniki przyrody

Pomniki przyrody to szczególna forma ochrony, obejmująca pojedyncze twory przyrody ożywionej i nieożywionej lub ich skupienia, wyróżniające się szczególną wartością przyrodniczą, naukową, kulturową, historyczną lub krajobrazową. Do pomników przyrody zalicza się okazałych rozmiarów drzewa i krzewy zarówno rodzimych, jak i obcych gatunków, a także źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie. Te unikalne obiekty wyróżniają się swoimi indywidualnymi cechami i pełnią istotną rolę w zachowaniu różnorodności biologicznej oraz dziedzictwa naturalnego.

Na terenie gminy Górzno znajduje się 13 pomników przyrody (drzewa i grupy drzew oraz głąz narzutowy).

Tabela nr 5. Wykaz pomników przyrody

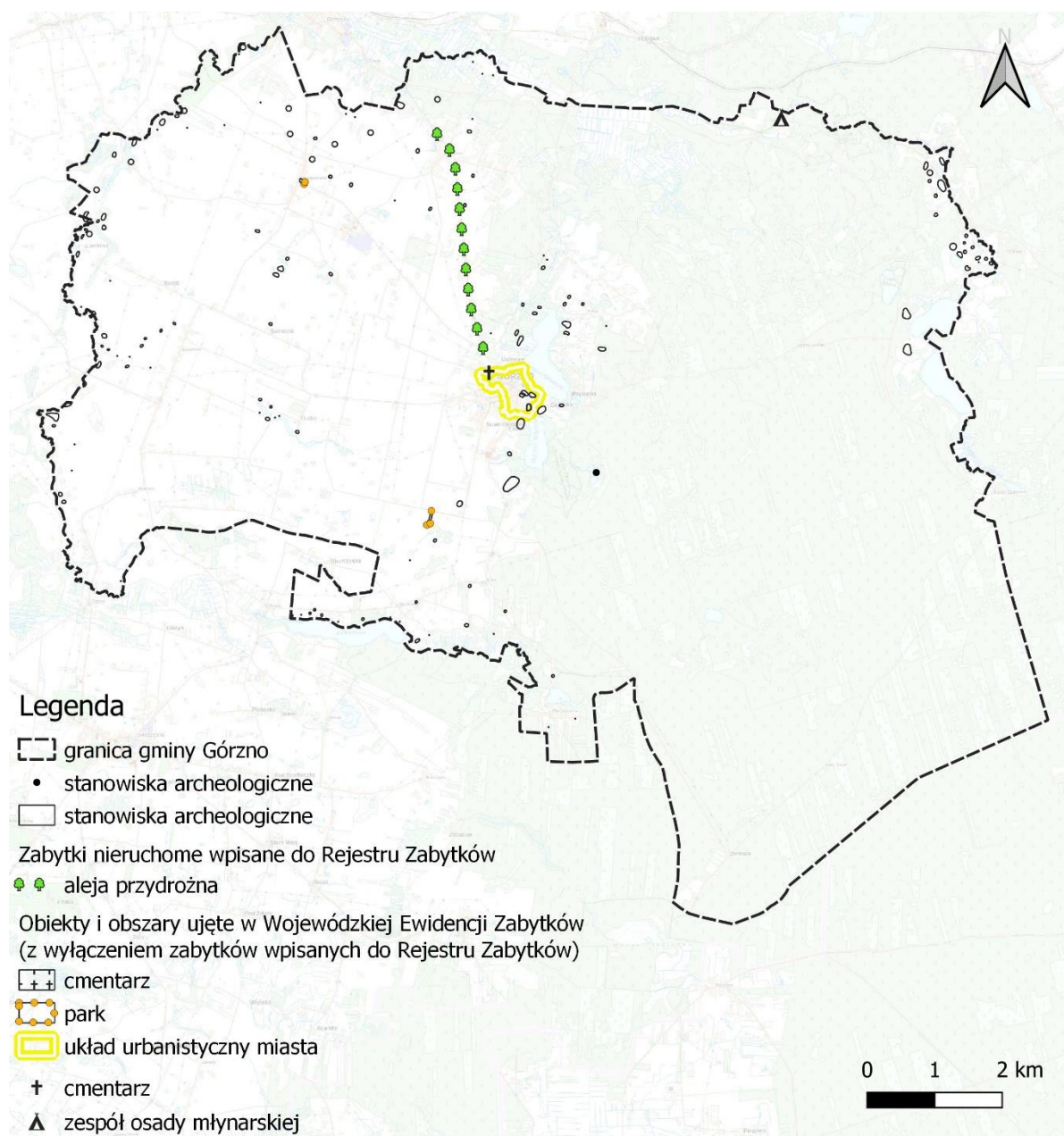
Lp.	KodInspire	Obiekt	Gatunek
1.	PL.ZIPOP.1393.PP.0402053.646	drzewo	Dąb
2.	PL.ZIPOP.1393.PP.0402053.645	drzewo	Dąb bezszypułkowy

3.	PL.ZIPOP.1393.PP.0402053.644	drzewo	Dąb bezszypułkowy
4.	PL.ZIPOP.1393.PP.0402053.643	grupa drzew	Dąb
5.	PL.ZIPOP.1393.PP.0402053.642	drzewo	Świerk
6.	PL.ZIPOP.1393.PP.0402053.641	drzewo	Dąb
7.	PL.ZIPOP.1393.PP.0402053.640	drzewo	Dąb
8.	PL.ZIPOP.1393.PP.0402053.638	głaz narzutowy	-
9.	PL.ZIPOP.1393.PP.0402053.637	drzewo	Daglezja zielona
10.	PL.ZIPOP.1393.PP.0402053.636	grupa drzew	Dąb szypułkowy
11.	PL.ZIPOP.1393.PP.0402053.6113	drzewo	Dąb
12.	PL.ZIPOP.1393.PP.0402053.6112	drzewo	Dąb
13.	PL.ZIPOP.1393.PP.0402053.6111	drzewo	Sosna

Źródło: Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody

4.7 ZASOBY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Dziedzictwo kulturowe gminy Górzno obejmuje obiekty i obszary o wartości historycznej, architektonicznej i krajobrazowej, będące świadectwem długiej historii gminy. Na terenie gminy znajdują się różnorodne zabytki, które zostały sklasyfikowane w rejestrze zabytków nieruchomych oraz Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków. Gmina Górzno nie posiada Gminnej Ewidencji Zabytków.

Rysunek 9 Lokalizacja obiektów zabytkowych na obszarze gminy Górzno

Źródło: opracowanie własne

Rejestr zabytków obejmuje trzy zabytki mieszczące się w granicach gminy Górzno. Są to: Kościół parafialny p. w. św. Krzyża w Górznie, zespół Młyna (młyn i dom) w Tarczyskach oraz zabytek archeologiczny grodzisko w Górznie.

Wojewódzka ewidencja zabytków nieruchomych zawiera 180 obiektów, które wyróżniają się szczególnymi walorami architektonicznymi i historycznymi. Zaliczają się do nich m.in. domy, chaty, kościoły, szkoły, plebanie, kaplice czy leśniczówki.

Na terenie gminy zidentyfikowano także 150 stanowisk archeologicznych ujętych w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków Archeologicznych, z czego jedno z nich jest wpisane do Rejestru Zabytków Archeologicznych, które uzupełniają obraz przeszłości regionu. Stanowiska

te dostarczają informacji o dawnych osadach, miejscach pochówku i innych przejawach aktywności ludzkiej na przestrzeni wieków.

5. OCENA ODDZIAŁYWANIA PROJEKTU PLANU

5.1 OCENA ROZWIĄZAŃ FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH I INNYCH USTALEŃ PROJEKTU PLANU

5.1.1 Cel opracowania projektu planu ogólnego

Plan ogólny jest obligatoryjnie sporządzanym dokumentem planistycznym o zasięgu całej gminy, który ma zastąpić dotychczasowe studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. W przeciwieństwie do swojego poprzednika plan ogólny będzie aktem prawa miejscowego. Oznacza to przede wszystkim, że jego postanowienia będą wiążące zarówno przy uchwalaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, jak i przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy (WZ). Decyzje WZ będą mogły być wydawane wyłącznie na obszarach wskazanych w planie ogólnym jako Obszary Uzupełnienia Zabudowy (OUZ). Celem jest umożliwienie gminom większego wpływu na rozwój terenów pod zabudowę, w szczególności o charakterze mieszkaniowym.

Zgodnie z art. 13a ust. 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1130) w planie ogólnym miasta i gminy Górzno określono strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne. Zamknięty katalog stref planistycznych określony został w art. 13c pzp. Dla poszczególnych stref, co wynika z art. 13e, określono ich profil funkcjonalny oraz:

- ✓ wartość maksymalnej nadziemnej intensywności zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy oraz maksymalnego udziału powierzchni zabudowy (dla stref o których mowa w art. 13c ust 2 pkt 1-7 pzp),
- ✓ wartość minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej (dla stref planistycznych, o których mowa w art. 13c ust. 2 pkt 1-10 pzp), nie mniejszego niż wynika to z przepisów wydanych na podstawie art. 13m ust. 2 pzp.

Wiodące znaczenie przy podziale gminy Górzno na w/w strefy miała istniejąca struktura funkcjonalno – przestrzenna, kierunki rozwoju określone w obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Górzno (Uchwała Nr XXVIII/152/2021 Rady Miejskiej w Górznie z dnia 30 września 2021 r.), jak również obowiązujące miejscowe plany oraz Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Górzno na lata 2016-2022.

5.1.2 Analiza ustaleń przyjętych w projekcie planu ogólnego

W planie ogólnym dla miasta i gminy Górzno ustalono następujące strefy planistyczne, które definiują przeznaczenie i sposób zagospodarowania przestrzeni na terenie gminy:

- a) SW – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną,
- b) SJ – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną,
- c) SZ – strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową,
- d) SU – strefa usługowa,
- e) SP – strefa gospodarcza,
- f) SR – strefa produkcji rolniczej,
- g) SI – strefa infrastrukturalna,
- h) SN – strefa zieleni i rekreacji,
- i) SC – strefa cmentarzy,
- j) SO – strefa otwarta,
- k) SK – strefa komunikacyjna.

Dla każdej z tych stref, z wyjątkiem strefy komunikacyjnej (SK) oraz strefy otwartej (SO), określono minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, zgodnie z wymogami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów.

Ponadto, dla znacznej części stref planistycznych wymienionych w lit. od a) do i) określono wartości maksymalnej intensywności zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy oraz maksymalnego udziału powierzchni zabudowy, które przedstawiono w tabeli do każdej ze stref. Jednocześnie w przypadku niektórych stref określono profile dodatkowe.

W projekcie planu ogólnego wyznaczono obszar uzupełnienia zabudowy zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 2 maja 2024 r. w sprawie wyznaczania obszaru uzupełnienia zabudowy w planie ogólnym gminy (Dz.U. poz. 729 z 2024 r.).

Zgodnie z zapisami Studium, na obszarze gminy Górzno obowiązują trzy miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, których powierzchnia wynosi 34,6 ha, co stanowi 0,3% powierzchni gminy. Strefy planistyczne, zgodnie z art. 13d ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, wyznaczono w pierwszej kolejności dla obszarów, na których ustalenia obowiązujących planów miejscowych dopuszczają realizację funkcji mieszkaniowej. Kolejne strefy wyznaczono w oparciu o ustalone

przeznaczenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz zgodnie z faktycznym sposobem zagospodarowania danych terenów. Jednocześnie nowe tereny przeznaczone pod rozwój funkcji innych niż mieszkaniowa zostały wskazane na podstawie analizy uwarunkowań przestrzennych oraz wniosków złożonych w toku procedury planistycznej po ogłoszeniu o przystąpieniu do sporządzenia planu ogólnego, w tym również z uwzględnieniem polityki przestrzennej gminy Górzno.

Przeprowadzona analiza wykazała, że gmina Górzno dysponuje wystarczającymi rezerwami terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową w granicach obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz istniejących struktur osadniczych. Zgodnie z obowiązującymi przepisami nie ma podstaw do wyznaczania nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową poza obszarami objętymi obowiązującymi planami miejscowymi. Polityka przestrzenna gminy będzie koncentrować się na uzupełnianiu istniejącej zabudowy oraz racjonalnym wykorzystaniu dostępnych rezerw terenowych, w szczególności w ramach obszarów uzupełnienia zabudowy.

5.1.3 Powiązanie projektu planu ogólnego z dokumentami strategicznymi oraz realizacja celów ochrony środowiska

Nowelizacja ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. nakłada obowiązek zgodności miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego i wydawanych decyzji o warunkach zabudowy z zapisami planu ogólnego gminy. Jednocześnie plan ogólny jako dokument wyrażający politykę przestrzenną na szczeblu lokalnym musi być zgodny z polityką przestrzenną prowadzoną na szczeblu wojewódzkim, a ta z krajową polityką przestrzenną. Wzajemne powiązanie tych dokumentów zapewnia spójne i całościowe kształtowanie przestrzeni oraz umożliwia przeprowadzanie inwestycji strategicznych w skali krajowej. Uchwalenie planu ogólnego ureguje rozwiązania funkcjonalno-przestrzenne i zasady zagospodarowania, z uwzględnieniem walorów krajobrazowych, wymogów ładu przestrzennego i ochrony środowiska.

Zachowanie terenów biologicznie czynnych i ochrona przyrody

Plan ogólny kładzie szczególny nacisk na ochronę terenów biologicznie czynnych, co ma kluczowe znaczenie dla retencji wód opadowych, poprawy jakości gleby oraz adaptacji do zmian klimatycznych. Ochrona naturalnych ekosystemów, takich jak lasy, grunty orne czy łąki, wspiera procesy ekologiczne i wzbogaca krajobraz gminy Górzno. Szczególną uwagę zwrócono na ochronę gruntów rolnych wysokiej klasy, które pozostaną wolne od zabudowy, jako obszary stref otwartych.

Zintegrowane podejście do ochrony środowiska

Plan uwzględnia krajowe i unijne regulacje prawne dotyczące ochrony środowiska, w tym przepisy dotyczące jakości powietrza, gospodarki odpadami i ograniczenia stosowania paliw o niskiej jakości. Wprowadzenie stref otwartych oraz minimalnych wartości wskaźnika powierzchni biologicznie czynnej przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców i ochrony lokalnych zasobów przyrodniczych. Zapisy planu wspierają realizację międzynarodowych zobowiązań Polski w zakresie ochrony środowiska, takich jak cele Europejskiego Zielonego Ładu oraz Strategii na rzecz Bioróżnorodności 2030.

Rola konsultacji społecznych i oceny środowiskowej

W procesie opracowywania planu ogólnego zapewniono szerokie konsultacje społeczne, umożliwiające mieszkańcom aktywny udział w kształtowaniu polityki przestrzennej gminy. Dokument podlega również prognozie oddziaływania na środowisko, która ocenia wpływ ustaleń planistycznych na poszczególne komponenty środowiska naturalnego. Prognoza wskazuje także metody monitorowania realizacji ustaleń planu, co zapewnia transparentność i skuteczność jego wdrażania.

Adaptacja do zmian klimatycznych

Plan ogólny miasta i gminy Górzno uwzględnia wytyczne „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (SPA 2020), wprowadzając rozwiązania zmniejszające podatność gminy na skutki ekstremalnych zjawisk pogodowych. Dzięki zachowaniu zielonych przestrzeni oraz ograniczeniu zabudowy w kluczowych obszarach, dokument wspiera lokalny klimat i poprawia retencję wód opadowych.

Plan ogólny miasta i gminy Górzno stanowi istotny krok w kierunku zrównoważonego rozwoju gminy, integrując lokalne potrzeby z wymaganiami krajowymi i unijnymi. Dokument wspiera ochronę środowiska, harmonijny rozwój przestrzenny oraz jakość życia mieszkańców. Uwzględniając cele polityki ekologicznej i przestrzennej, plan stanowi solidną podstawę dla dalszego rozwoju gminy i jej adaptacji do współczesnych wyzwań.

5.1.4 Skutki braku realizacji ustaleń projektu planu ogólnego

Plan ogólny jako nowy akt planistyczny, ma zastąpić dotychczasowe studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Jako akt prawa miejscowego, plan ogólny będzie miał wiążącą moc prawną przy uchwalaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, co podkreśla jego kluczową rolę w kształtowaniu polityki

przestrzennej gminy. Ustawodawca wyznaczył termin na uchwalenie planów ogólnych do 31 sierpnia 2026 roku. Po tej dacie studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego stracą swoją moc prawną. Brak przyjęcia planu ogólnego w wymaganym terminie skutkować będzie niemożliwością prowadzenia jakichkolwiek prac o charakterze planistycznym na terenie gminy, w tym uchwalania nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz wydawania decyzji o warunkach zabudowy. Nieuchwalenie planu ogólnego nie spowoduje likwidacji istniejącego zagospodarowania przestrzennego gminy, jednak może prowadzić do nieprawidłowego, chaotycznego i ograniczonego rozwoju.

W konsekwencji brak planu ogólnego może utrudnić realizację strategicznych celów gminy, wpłynąć negatywnie na rozwój inwestycji oraz osłabić ochronę środowiska i ładu przestrzennego.

6. PRZEWIDYWANE SKUTKI DLA ŚRODOWISKA I JEGO KOMPONENTÓW WYNIKAJĄCE Z PROJEKTOWANEGO PRZEZNACZENIA TERENÓW

Ustalenie stref w projekcie planu ogólnego będzie miało nieznaczny wpływ na środowisko naturalne. Wynika to z faktu, że wyznaczone strefy są zgodne z przeznaczeniem ustalonym w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, które obowiązują na obszarze gminy oraz faktycznym sposobem użytkowania terenów. Plany miejscowe, jak również realizacja decyzji o warunkach zabudowy określiły już formy zagospodarowania terenów, co minimalizuje nowe oddziaływania środowiskowe związane z wprowadzanymi zmianami.

Przeznaczenie terenów pod planowane funkcje będzie oddziaływać na środowisko w sposób ograniczony. Chociaż niektóre oddziaływania mogą mieć bezpośredni i stały charakter, zastosowanie ustaleń zawartych w projekcie planu ogólnego, w połączeniu z nowoczesnymi rozwiązaniami technicznymi, sprawia, że przekroczenie standardów jakości środowiska określonych prawem jest mało prawdopodobne. Głównym przekształceniem środowiska będzie zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej w związku z powstawaniem nowej zabudowy mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej.

Na terenach przeznaczonych pod rozwój osadnictwa i terenów inwestycyjnych oraz funkcji komunikacyjnych charakterystyczne oddziaływania środowiskowe obejmują:

- emisję zanieczyszczeń do atmosfery, w tym wynikającą z ogrzewania budynków oraz emisji spalin;
- wytwarzanie ścieków i odpadów komunalnych;
- hałas związany z ruchem pojazdów i działalnością ludzką;
- zmiany w powierzchni ziemi, roślinności oraz krajobrazie.

Pomimo wskazanych oddziaływań, ich intensywność została ograniczona poprzez precyzyjne ustalenia projektu planu ogólnego. Działania takie jak zachowanie minimalnych powierzchni biologicznie czynnych, wprowadzanie rozwiązań technicznych zmniejszających emisję zanieczyszczeń oraz odpowiednie zarządzanie gospodarką odpadami i ściekami, pozwalają na minimalizację negatywnego wpływu na środowisko. Szczegółowe analizy wpływu na poszczególne komponenty środowiska zostały przedstawione w dokumentacji projektu planu.

6.1 ODDZIAŁYWANIE NA RZEŹBĘ TERENU I GLEBY

Na terenie gminy Górzno nie przewiduje się znaczących przekształceń rzeźby terenu w związku z realizacją nowego planu ogólnego. Zmiany będą dotyczyć głównie obszarów przeznaczonych pod nowe budynki, co wynika z konieczności ich fundamentowania i posadowienia. Takie działania mogą prowadzić do lokalnych przekształceń powierzchni ziemi i gleby, skutkując powstaniem nowych form antropogenicznych, takich jak nasypy, zwałowiska czy powierzchnie niwelowane.

Szczególną uwagę należy zwrócić obszary objęte formami ochrony przyrody, które pełnią również funkcje korytarzy ekologicznych. Obszary te, ze względu na ich bogactwo przyrodnicze, często zalewowy charakter oraz fizjograficzne ograniczenia, są generalnie nieprzydatne do zabudowy. Powinny one pozostać w stanie maksymalnie zbliżonym do naturalnego, co pozwoli na ochronę unikalnych walorów przyrodniczych oraz wsparcie dla stabilizacji ekologicznej tego terenu.

Wysoczyznowe obszary gminy, ze względu na korzystne warunki fizjograficzne i przewietrzanie, są najlepszymi miejscami do rozwoju nowej zabudowy. Tereny te pozwalają na efektywną lokalizację zabudowy mieszkaniowej i usługowej, a jednocześnie minimalizują negatywny wpływ na środowisko.

Doliny rzek oraz ich stref zboczowych powinny być użytkowane w sposób ekstensywny, na przykład poprzez zalesianie stromych zboczy o spadkach powyżej 20%, co ograniczy procesy erozyjne i wspomogą stabilizację gruntu.

Działania zaproponowane w planie ogólnym są zgodne z istniejącymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, co minimalizuje wpływ na środowisko i zapewnia zrównoważony rozwój gminy. Wprowadzenie stref o różnorodnych funkcjach, z uwzględnieniem ochrony terenów zielonych i rekultywacji, wspiera równowagę pomiędzy rozwojem a ochroną przyrody.

6.2 ODDZIAŁYWANIE NA WARUNKI PODŁOŻA

Na obszarze gminy Górzno, w wyniku ustaleń projektu planu ogólnego, warunki podłoża nie powinny ulec znaczącym zmianom, co wynika z relatywnie niewielkiej powierzchni przeznaczonej pod nową zabudowę oraz planowanego zainwestowania terenów zgodnie z istniejącymi planami miejscowymi. W miejscach przewidzianych pod nowe budynki, elementy infrastruktury technicznej oraz dojazdu nastąpi uszczelnienie powierzchni, co spowoduje ograniczenie obszarów biologicznie czynnych. Ważnym aspektem w tym kontekście jest unikanie destabilizacji stosunków wodnych i gruntowych, szczególnie w przypadku realizacji kondygnacji podziemnych. Dlatego na etapie przyszłego przygotowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub wydawania decyzji o warunkach zabudowy należy uwzględniać potencjalne oddziaływania na stateczność gruntów.

Pod względem geologiczno-inżynierskim obszar gminy Górzno nie stwarza większych trudności dla realizacji nowych inwestycji. Jednak szczegółowe badania geotechniczne, wykonywane zgodnie z obowiązującymi przepisami (Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie ustalania geotechnicznych warunków posadawiania obiektów budowlanych (Dz. U. 2012. 463), powinny poprzedzać każdą inwestycję. Prace te są szczególnie istotne w miejscach, gdzie planowane są zmiany w ukształtowaniu terenu lub wprowadzenie obiektów mogących wpływać na nośność gruntów.

Zastosowanie nowoczesnych rozwiązań technicznych i uwzględnienie wyników badań geotechnicznych pozwoli na minimalizację negatywnego wpływu na warunki podłoża, jednocześnie umożliwiając zrównoważony rozwój przestrzenny gminy.

6.3 ODDZIAŁYWANIE NA WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE

Wprowadzone ustalenia planu ogólnego dla miasta i gminy Górzno, uwzględniając uwarunkowania hydrograficzne, fizjograficzne oraz środowiskowe, zmierzają do ograniczenia negatywnego wpływu na wody powierzchniowe i podziemne. Plan w sposób przemyślany wyznacza strefy użytkowe, dostosowując przeznaczenie terenów do ich warunków środowiskowych i fizjograficznych, co wspiera racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi i ochronę środowiska. Dzięki takim działaniom możliwe jest ograniczenie potencjalnych zagrożeń wynikających z rozwoju zabudowy oraz działalności gospodarczej w obrębie gminy.

Na obszarze gminy kluczowe znaczenie mają wody powierzchniowe, takie jak rzeki Brynica i Górzanka czy jezioro Górzeńskie. Stan wód powierzchniowych Brynicy został oceniony jako zły i wymaga szczególnej uwagi. Plan ogólny poprzez odpowiednie

przeznaczenie terenów oraz ochronę doliny rzeki wspiera działania ograniczające degradację wód powierzchniowych, takie jak modernizacja oczyszczalni ścieków czy wprowadzanie rozwiązań retencyjnych.

Jednym z istotnych elementów planu ogólnego jest uwzględnienie konieczności ochrony wód gruntowych, które są podstawowym źródłem zaopatrzenia mieszkańców w wodę pitną. Wprowadzenie zapisów o konieczności rozbudowy sieci kanalizacyjnej oraz ograniczenia lokalizacji przydomowych oczyszczalni ścieków pozwoli na minimalizację ryzyka zanieczyszczeń.

Dzięki precyzyjnemu wyznaczeniu stref użytkowych, w tym usługowych i przemysłowych w planie ogólnym, oddziaływanie nowych inwestycji na środowisko gruntowo-wodne zostało ograniczone. W miejscach, gdzie przewiduje się nową zabudowę, nastąpi uszczelnienie powierzchni kosztem obszarów biologicznie czynnych. Procesy takie jak fundamentowanie budynków czy budowa infrastruktury komunikacyjnej mogą powodować zmiany w warunkach gruntowych, jednak ich wpływ powinien być minimalizowany poprzez szczegółowe badania geotechniczne oraz racjonalne zarządzanie masami ziemnymi. Na terenach predysponowanych do rozwoju urbanistycznego, panują korzystne warunki fizjograficzne dla zabudowy.

Istotne znaczenie ma także wdrożenie działań na rzecz retencjonowania wód opadowych i roztopowych. Plan ogólny umożliwia zastosowanie rozwiązań sprzyjających magazynowaniu wód, takich jak zbiorniki retencyjne, doły chłonne czy nawierzchnie przepuszczalne. Na terenach mieszkaniowych i usługowych należy dążyć do maksymalnego wykorzystania wód opadowych do celów bytowo-gospodarczych, co przyczyni się do ograniczenia odprowadzania wód do systemów kanalizacyjnych i zminimalizowania presji na środowisko wodne.

Podsumowując, wprowadzone ustalenia planu ogólnego dla miasta i gminy Górzno w sposób zrównoważony uwzględniają ochronę zasobów wodnych oraz ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko. Działania te wspierają harmonijny rozwój gminy, zachowując równowagę między potrzebami urbanistycznymi a wymogami ochrony przyrody.

6.4 ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE ORAZ OBSZARY CHRONIONE I OBSZARY NATURA 2000

Ochrona środowiska na terenie gminy Górzno realizowana jest w oparciu o zasady zrównoważonego rozwoju, których celem jest harmonijne łączenie potrzeb społecznych, gospodarczych i ekologicznych. Wprowadzone w ramach planu ogólnego ustalenia odzwierciedlają zaangażowanie w ochronę zasobów naturalnych i zachowanie bioróżnorodności regionu, z uwzględnieniem specyficznych warunków hydrograficznych,

geomorfologicznych i biologicznych tego obszaru.

Zachowanie terenów biologicznie czynnych i stref otwartych

Kluczowym elementem ochrony środowiska w gminie jest utrzymanie ciągłości ekologicznej poprzez wyznaczenie stref otwartych, obejmujących tereny rolne, leśne, obszary zieleni naturalnej oraz wody powierzchniowe. Strefy te pełnią ważną funkcję w ochronie lokalnych ekosystemów, zapewniając migrację gatunków oraz ograniczając negatywne skutki urbanizacji.

Na przedmiotowych terenach plan ogólny wprowadza szereg ograniczeń, w tym zakaz zabudowy w strefie otwartej, co ma na celu ochronę rodzimej roślinności oraz zapobieżenie degradacji siedlisk przyrodniczych.

Ochrona obszarów Natura 2000 i form ochrony przyrody

Na terenie gminy występują liczne formy ochrony przyrody, takie jak:

- Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Drwęcy – celem obszaru jest zachowanie wyróżniających się walorów krajobrazowych doliny Drwęcy, ochrona różnorodności biologicznej oraz cennych ekosystemów wodnych, leśnych i łąkowych, utrzymanie ciągłości korytarzy ekologicznych, a także zachowanie naturalnych procesów przyrodniczych i właściwych stosunków wodnych,
- Rezerwat przyrody Jar Brynicy – jego celem jest zachowanie w naturalnym stanie doliny rzeki Brynicy, wraz z jej walorami krajobrazowymi, siedliskami przyrodniczymi oraz naturalnymi procesami zachodzącymi w ekosystemach doliny,
- Rezerwat przyrody Czarny Bryńsk – celem ochrony jest zachowanie stanowiska kłoci wiechowatej oraz innych roślin torfowiskowych, wraz z ich siedliskami oraz naturalnymi warunkami hydrologicznymi umożliwiającymi ich trwałe występowanie,
- Rezerwat przyrody Szumny Zdrój im. Kazimierza Sulisławskiego – celem rezerwatu jest zachowanie grądu subkontynentalnego oraz łągów olszowych i jesionowych wraz z naturalnymi procesami zachodzącymi w tych ekosystemach leśnych,
- Rezerwat przyrody Ostrowy nad Brynicą – celem obszaru jest zachowanie dobrze wykształconego grądu subkontynentalnego wraz z charakterystycznym składem gatunkowym oraz naturalnymi procesami zachodzącymi w tym ekosystemie leśnym,
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Ostoja Lidzbarska – celem obszaru jest zachowanie lub odtworzenie właściwego stanu ochrony cennych siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt będących przedmiotami ochrony obszaru, ze szczególnym

uwzględnieniem ekosystemów leśnych, torfowiskowych, jeziornych i rzecznych oraz gatunków związanych z tymi siedliskami,

- Górznieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy – celem ochrony jest zachowanie oraz popularyzacja wartości przyrodniczych, historycznych, kulturowych i krajobrazowych Parku w warunkach zrównoważonego rozwoju, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony ekosystemów leśnych, jeziornych, torfowiskowych i dolin rzecznych oraz zachowania różnorodności biologicznej i walorów krajobrazu,
- użytki ekologiczne (Rzekotka, Nisza z lilią złotogłów, Łąka ze storczykami oraz 29 użytków bez nadanej nazwy),
- pomniki przyrody obejmujące 2 grupy drzew, 10 pojedynczych drzew i 1 głąz narzutowy.

Plan ogólny uwzględnia ograniczenia wynikające z przepisów prawnych, takich jak zakaz działań mogących znacząco negatywnie oddziaływać na gatunki i siedliska chronione na obszarach objętych formami ochrony przyrody. Wyznaczone w planie strefy dla terenów nie naruszają zasad ochrony przyrody i pozostają zgodne z celami środowiskowymi.

Zarządzanie wodami powierzchniowymi i podziemnymi

Z uwagi na obecność cennych zasobów wodnych, takich jak rzeka Brynica, plan ogólny wprowadza rozwiązania mające na celu ich ochronę. W ramach tych działań uwzględniono:

- ograniczenie odprowadzania zanieczyszczeń do wód poprzez rozwój kanalizacji sanitarnej i deszczowej,
- wspieranie retencji wód opadowych, szczególnie na terenach zabudowy mieszkaniowej, co pozwoli na zmniejszenie odpływu wód powierzchniowych oraz ich wtórne wykorzystanie,
- ochronę zasobów wód podziemnych poprzez minimalizowanie ryzyka zanieczyszczeń z działalności rolniczej i przemysłowej oraz właściwe zarządzanie gospodarką wodno-ściekową.

Plan przewiduje także działania w zakresie infrastruktury wodnej, poprzez ograniczanie zabudowy, w tym związanej z produkcją rolniczą, co ma kluczowe znaczenie dla ograniczenia zanieczyszczania wód występujących rzek i ochrony siedlisk wodnych.

Zapobieganie negatywnym skutkom urbanizacji

Rozwój zabudowy mieszkaniowej i usługowej na terenach gminy został zaplanowany w sposób minimalizujący wpływ na środowisko. Nowe inwestycje będą realizowane

z zachowaniem odpowiedniego udziału powierzchni biologicznie czynnej, co pozwoli na ograniczenie negatywnych skutków związanych z uszczelnieniem gruntu, takich jak spadek infiltracji wód czy zmniejszenie naturalnej retencji.

W planie uwzględniono również wymogi technologiczne ograniczające emisję hałasu i zanieczyszczeń w trakcie budowy i eksploatacji obiektów. Realizacja nowych inwestycji będzie wymagała przeprowadzenia szczegółowych badań geotechnicznych i hydrologicznych, co zapewni stabilność gruntów oraz ochronę stosunków wodnych.

Zachowanie walorów krajobrazowych i bioróżnorodności

Obszary objęte formami ochrony przyrody oraz otaczające je tereny zielone stanowią kluczowy element lokalnego krajobrazu i różnorodności biologicznej. Plan ogólny zakłada ochronę tych terenów poprzez:

- utrzymanie korytarzy ekologicznych umożliwiających migrację gatunków,
- rekultywację i zalesianie terenów zdegradowanych, co przyczyni się do ograniczenia erozji i poprawy stanu środowiska,
- wykluczenie realizacji przedsięwzięć znacząco oddziałujących na środowisko na obszarach chronionych.

Zrównoważony rozwój gospodarczy

Plan ogólny uwzględnia także aspekty gospodarcze, takie jak rozwój turystyki i lokalnej infrastruktury, z zachowaniem zasad ochrony środowiska. Rozwój przemysłu i usług został zaplanowany w sposób nienaruszający najcenniejszych obszarów przyrodniczych, co ma na celu pogodzenie celów rozwojowych gminy z wymogami ochrony środowiska.

Wprowadzenie zapisów planu ogólnego dla miasta i gminy Górzno pozwoli na utrzymanie unikalnych walorów przyrodniczych i krajobrazowych regionu, a jednocześnie umożliwi zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy. Działania planistyczne, takie jak ochrona terenów biologicznie czynnych, ograniczenie presji antropogenicznej na środowisko oraz racjonalne zarządzanie zasobami wodnymi, przyczynią się do poprawy jakości życia mieszkańców oraz ochrony dziedzictwa naturalnego dla przyszłych pokoleń.

6.5 ODDZIAŁYWANIE NA STAN HIGIENY ATMOSFERY, KLIMAT LOKALNY I AKUSTYCZNY

Realizacja ustaleń planu ogólnego dla miasta i gminy Górzno, szczególnie w kontekście wyznaczonych stref funkcjonalnych, nie powinna znacząco wpłynąć na zmiany warunków klimatu akustycznego w skali całej gminy. Warto jednak zauważyć, że każde przekształcenie

terenów biologicznie czynnych, zwłaszcza zadrzewionych, na obszary zabudowane wiąże się z lokalnymi zmianami warunków topoklimatycznych, co może skutkować niewielkim wzrostem temperatury i zmianą przepływu powietrza w mikroregionach. Tego rodzaju efekty mogą być szczególnie widoczne w dolinach, gdzie zabudowa w pobliżu cieków wodnych może powodować zatrzymanie chłodniejszych mas powietrza w dolinach i ich powolniejsze przemieszczanie.

Wpływ na jakość powietrza i ograniczenie emisji

Plan ogólny uwzględnia działania mające na celu ochronę jakości powietrza, co jest szczególnie istotne dla gminy Górzno ze względu na lokalne uwarunkowania klimatyczne i urbanistyczne. Wprowadzone ustalenia promują wykorzystanie technologii grzewczych zgodnych z przepisami uchwał antysmogowych. Plan dopuszcza realizację instalacji odnawialnych źródeł energii (OZE), takich jak elektrownie słoneczne, co przyczyni się do redukcji emisji zanieczyszczeń związanych ze spalaniem paliw kopalnych.

Zanieczyszczenia pyłowe i gazowe mogą wystąpić głównie w fazie budowy nowych obiektów oraz w wyznaczonych strefach gospodarczych. Z tego względu w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dla tych obszarów należy wprowadzić zapisy ograniczające emisje pyłów i hałasu, uwzględniając stosowanie odpowiednich środków technicznych i organizacyjnych.

Wpływ na klimat akustyczny

Projektowane strefy gospodarcze w większości zostały zlokalizowane na terenach już uprzednio zajętych przez zakłady produkcyjne, co minimalizuje dodatkowe oddziaływania akustyczne na obszary mieszkalne. Niemniej jednak, w miejscach o potencjalnym zwiększonym natężeniu ruchu pojazdów, w przyszłych planach miejscowych powinno się wprowadzić założenia umożliwiające stosowanie ekranów akustycznych oraz zieleni izolacyjnej.

Oddziaływania w okresie realizacji inwestycji

W fazie budowy nowych inwestycji na terenie gminy mogą wystąpić przejściowe uciążliwości związane z emisją pyłów i hałasu. Działania takie jak wykopy, transport materiałów budowlanych czy prace montażowe generują chwilowe podwyższenie zapylenia, szczególnie w okresach suchych. W celu minimalizacji tych oddziaływań zaleca się stosowanie metod ograniczających pylenie, takich jak nawadnianie terenu budowy oraz wyznaczanie tras transportowych poza obszarami mieszkalnymi.

Plan ogólny uwzględnia również równomierne rozmieszczenie powierzchni biologicznie

czynnych w obszarze zabudowy oraz zachowanie istotnych obszarów zielonych, co pozwoli na zmniejszenie skutków uszczelnienia powierzchni i poprawę bilansu wodnego. Wprowadzenie retencjonowania wód opadowych jest dodatkowym rozwiązaniem, które wspierają zrównoważony rozwój gminy.

Realizacja zapisów planu ogólnego dla miasta i gminy Górzno powinna przynieść pozytywne efekty w zakresie ochrony środowiska, klimatu akustycznego i jakości powietrza. Wprowadzone środki, takie jak ograniczenie emisji pyłów, zachowanie terenów biologicznie czynnych i promowanie odnawialnych źródeł energii, zapewniają zrównoważony rozwój gminy, minimalizując jednocześnie potencjalne negatywne skutki urbanizacji. Jednocześnie konieczne jest bieżące monitorowanie realizacji inwestycji i dostosowywanie działań do lokalnych potrzeb oraz przepisów prawa ochrony środowiska.

6.6 ODDZIAŁYWANIE NA RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNĄ

Wprowadzenie nowych inwestycji na obszarze gminy Górzno zgodnie z ustaleniami w planie ogólnym nie pozostanie bez wpływu na występujące na terenie gminy gatunki roślin i zwierząt. Mimo, że proponowane zmiany zapisane w projekcie planu ogólnego nie wpłyną na rozbicie siedlisk w skali regionalnej, ich lokalne oddziaływanie może prowadzić do częściowego niszczenia różnorodności biologicznej w miejscach nowych inwestycji. Warto zaznaczyć, że dzięki uporządkowaniu procesów planistycznych i ich kontrolowanemu charakterowi, rozbudowa gminy będzie przebiegać głównie wzdłuż istniejących już zabudowań, co zmniejszy presję na środowisko naturalne.

Każda ingerencja w tereny niezagospodarowane prowadzi jednak do ograniczenia liczby gatunków samoczynnie występujących, które są istotne dla zachowania równowagi ekosystemu. W związku z tym konieczne jest wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz decyzji ustalających warunki zabudowy zapisów, które będą chronić bioróżnorodność w gminie Górzno. W szczególności należy rozważyć:

- utrzymanie powierzchni biologicznie czynnych w obrębie terenów zurbanizowanych poprzez zachowanie korytarzy zieleni, umożliwiających migrację fauny i funkcjonowanie ekosystemów,
- zachowanie odpowiednich odległości zabudowy od akwenów, co pozwoli na utrzymanie równowagi ekologicznej,
- zabezpieczenie ciągłości systemów przyrodniczych obejmujących doliny rzeczne, parki, tereny rekreacyjne i rolne, co wpłynie na ochronę lokalnych korytarzy ekologicznych,
- ochronę zadrzewień śródpolnych i przydrożnych, miedz, żywopłotów, drobnych

zbiorników wodnych, mokradeł oraz roślinności bagiennej, które są istotnymi ostojami dla zwierząt i roślin, a także pełnią funkcję ochrony przeciwerozwojowej,

- unikanie wycinki istniejących drzew przydrożnych przy projektowaniu nowych dróg oraz modernizacji istniejącej infrastruktury, z wcześniejszym przeprowadzeniem szczegółowej inwentaryzacji dendrologicznej,
- bezwzględną ochronę pomników przyrody, siedlisk przyrodniczych oraz drzewostanów parkowych o szczególnym znaczeniu przyrodniczym i historycznym,
- uzupełnianie ubytków drzewostanu na terenach publicznych, takich jak parki, place czy ogrody, a także na prywatnych posesjach mieszkalnych,
- unikanie nasadzeń gatunków obcych i inwazyjnych, takich jak bożodrzew gruczołowany, ambrozja bylicolistna, barszcz Mantegazziego, rdestowiec japoński czy sachaliński, które mogą stanowić zagrożenie dla lokalnych ekosystemów.

Realizacja zapisów planu ogólnego dla miasta i gminy Górzno powinna być prowadzona w zgodzie z zasadami zrównoważonego rozwoju. Wprowadzanie nowych inwestycji powinno odbywać się w sposób minimalizujący negatywne skutki dla fauny i flory, przy jednoczesnym zachowaniu istniejących terenów zielonych oraz przestrzeganiu zasad ochrony przyrody.

Dzięki odpowiednio zaplanowanym działaniom, takim jak tworzenie korytarzy ekologicznych, ochrona lokalnych siedlisk i zachowanie powierzchni biologicznie czynnych, możliwe będzie połączenie rozwoju gminy z utrzymaniem wysokiej jakości środowiska naturalnego. Przyjęcie takich rozwiązań w dokumentach planistycznych pozwoli na ochronę unikatowych zasobów przyrodniczych gminy oraz zapewni harmonijny rozwój gminy w dłuższej perspektywie czasowej.

6.7 WPŁYW NA WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

Projekt planu ogólnego przewiduje istotny wpływ na poprawę warunków życia lokalnej społeczności poprzez uporządkowanie istniejących struktur osadniczych, umożliwienie uzupełniania zabudowy oraz racjonalne wykorzystanie terenów objętych obowiązującymi planami miejscowymi i istniejących rezerw inwestycyjnych. Realizacja zapisów planu stworzy możliwości polepszenia dostępności przestrzeni mieszkaniowej oraz zwiększenia komfortu codziennego funkcjonowania mieszkańców.

Jednym z kluczowych założeń planu jest ograniczenie niekontrolowanego rozprzestrzeniania się zabudowy, co pozwoli na bardziej zrównoważony rozwój przestrzeni. W konsekwencji unika się mieszania funkcji uciążliwych z zabudową mieszkaniową, co wpłynie pozytywnie na jakość życia w obszarach mieszkalnych. Ustalenia planu ogólnego opierają się

na zasadach ochrony środowiska, racjonalnego zarządzania jego zasobami oraz kształtowania ładu przestrzennego. Przyjęte założenia tworzą solidne podstawy dla rozwoju terenów inwestycyjnych, przy jednoczesnym poszanowaniu naturalnych walorów środowiskowych i zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju.

W przypadku planowanej lokalizacji funkcji usługowych, na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego konieczne będzie szczegółowe określenie charakteru działalności. Należy przy tym dążyć do minimalizacji konfliktów z istniejącą zabudową mieszkaniową, zapewniając, aby działalność o mniejszym wpływie na otoczenie była lokowana bliżej obszarów mieszkalnych, zaś przedsięwzięcia o większej uciążliwości znajdowały się w odpowiednio większej odległości. Takie podejście zagwarantuje harmonijny rozwój gminy, uwzględniając potrzeby zarówno mieszkańców, jak i przedsiębiorców.

6.8 ODDZIAŁYWANIE NA KRAJOBRAZ

Projekt planu ogólnego wpłynie na krajobraz gminy poprzez przekształcenie części terenów naturalnych, takich jak nieużytki, grunty rolne czy obszary zieleni, na tereny zabudowy. Zmiany te będą miały charakter lokalny, głównie w miejscach, gdzie przewidziano strefy intensywniejszych przekształceń. W tych obszarach może nastąpić miejscowe ograniczenie różnorodności biologicznej. Niemniej jednak projektowane zmiany uwzględniają istniejącą zabudowę, stanowiąc jej uzupełnienie lub rozszerzenie, co pozwala zachować spójność krajobrazu.

Plan ogólny wprowadza zapisy dotyczące parametrów zabudowy, takich jak jej intensywność i wysokość, które zostały dostosowane do istniejącego charakteru otoczenia. Dzięki temu zachowany zostanie ogólny wizerunek gminy, z uwzględnieniem jej specyfiki i walorów krajobrazowych. Istotnym elementem planu jest ochrona ciągłości systemu przyrodniczego oraz charakterystycznej topografii terenu. Wprowadzone w planie ustalenia strefowe umożliwią harmonijne zagospodarowanie terenów, minimalizując negatywny wpływ na układy ruralistyczne oraz walory krajobrazowe.

W celu poprawy estetyki oraz jakości przestrzeni zurbanizowanej, plan przewiduje wyznaczenie odpowiednich stref i ich rozszerzenie poprzez dodatkowe profile. Działania te mają na celu stworzenie spójnych obszarów zieleni urządzonej i krajobrazowej, które harmonijnie połączą nowo powstające tereny zabudowy z otaczającymi obszarami zielonymi. Kluczowe miejsca zostaną objęte ochroną przed ingerencją elementów obcych, takich jak sieci infrastruktury technicznej, tablice reklamowe czy nietypowa zabudowa. Dodatkowo, projekt

planu zakłada nadawanie obiektom kubaturowym i urządzeniom infrastruktury technicznej form architektonicznych harmonizujących z otoczeniem. Ograniczone zostanie również wprowadzanie obiektów wymagających makroniwelacji i znacznych zmian w topografii terenu. Te działania mają na celu minimalizację negatywnego wpływu na krajobraz, jednocześnie podkreślając jego wyjątkowe walory i historyczne znaczenie.

6.9 ODDZIAŁYWANIE NA ZASOBY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Projekt planu ogólnego dla miasta i gminy Górzno obejmuje swoim zakresem strefy ochrony stanowisk archeologicznych a także obiekty wpisane do rejestru zabytków. Ustalenia planu ogólnego w sposób ogólny odnoszą się do ochrony dziedzictwa kulturowego, koncentrując się głównie na wyznaczaniu wskaźników zabudowy oraz określaniu odpowiednich profili funkcjonalnych dla poszczególnych stref planistycznych.

Realizacja zapisów projektu planu ogólnego powinna pozytywnie wpłynąć na poprawę walorów krajobrazowych gminy, przyczyniając się jednocześnie do podniesienia jej atrakcyjności zarówno dla mieszkańców, jak i odwiedzających. Dzięki uwzględnieniu zasad ochrony dziedzictwa kulturowego, możliwe będzie lepsze zachowanie i eksponowanie unikalnych wartości historycznych gminy.

Strefy planistyczne określone w projekcie planu ogólnego zostały zaprojektowane w sposób, który minimalizuje ryzyko powstawania uciążliwości oraz oddziaływań na sąsiednie nieruchomości. Tym samym zapewniają harmonijny rozwój przestrzenny, zgodny z zasadami kształtowania ładu przestrzennego oraz z poszanowaniem historycznego charakteru gminy.

6.10 TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE

Ze względu na położenie gminy Górzno w znacznej odległości od granic państwa, lokalny charakter przewidywanych zmian zagospodarowania oraz brak przedsięwzięć mogących powodować oddziaływania o ponadregionalnym zasięgu nie przewiduje się możliwości wystąpienia transgranicznego oddziaływania na środowisko.

7. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE

Układ strefowy zaproponowany w projekcie planu ogólnego wpłynie na obszary sąsiadujące, niosąc ze sobą pewne konsekwencje dla środowiska przyrodniczego. Niemniej, zawarte w planie rozwiązania zostały zaprojektowane z myślą o minimalizacji negatywnych oddziaływań.

Alternatywne warianty rozwiązań były szczegółowo rozpatrywane na etapie

przygotowywania projektu, uwzględniając również analizę wniosków dotyczących zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy. Ostatecznie przyjęte rozwiązanie zostało uznane za optymalne. Projekt planu ogólnego opiera się na przyjętych kierunkach rozwoju gminy oraz obowiązujących planach miejscowych, jednocześnie stanowiąc ulepszoną alternatywę. Dokument ten uwzględnia zarówno postulaty władz gminy, instytucji, jak i mieszkańców, proponując kompleksowe i zrównoważone podejście do rozwoju przestrzennego.

8. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI NA CELE I PRZEDMIOTY OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU

W ramach działań planistycznych szczególną uwagę należy skierować na ograniczenie inwestycji, które mogą negatywnie oddziaływać na środowisko, a także na wprowadzanie działań związanych z zadrzewianiem, dolesianiem oraz ochroną obszarów objętych ochroną przyrodniczą. Aktualny stan środowiska przyrodniczego na obszarze objętym opracowaniem można uznać za dobry. Zapisy zawarte w projekcie planu ogólnego zostały opracowane tak, aby minimalizować potencjalne negatywne skutki istniejących i planowanych funkcji przestrzennych.

Planowany rozwój terenów zabudowanych przewiduje rozwój infrastruktury technicznej, która będzie sprzyjała zachowaniu lub odbudowie równowagi przyrodniczej na terenach zurbanizowanych. Jednocześnie zapisy dotyczące ochrony zasobów środowiska przyrodniczego w projekcie planu ogólnego zostały sformułowane w sposób wystarczająco rygorystyczny, aby przeciwdziałać potencjalnym niekorzystnym skutkom wynikającym z realizacji nowych inwestycji. Dopuszczenie w ramach planu ogólnego realizacji wielkopowierzchniowych instalacji OZE, takich jak elektrownia słoneczna w wyznaczonych strefach pozwoli na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń związanych z wykorzystaniem paliw kopalnych. Rozwój tej technologii stanowi istotny krok w kierunku ograniczenia negatywnego wpływu energetyki na środowisko.

Jednocześnie realizacja ustaleń planu ogólnego, przy uwzględnieniu szczegółowych ustaleń w dalszych etapach procesów planistycznych, nie powinna prowadzić do istotnego pogorszenia stanu środowiska przyrodniczego, zwłaszcza na obszarach objętych ochroną na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 13).

W przypadku inwestycji drogowych zlokalizowanych w pobliżu opracowywanego terenu, w celu ograniczenia wpływu hałasu na tereny wymagające ochrony akustycznej oraz na dziką faunę migrującą w pobliżu obszarów chronionych, może zaistnieć konieczność zastosowania

ekranów akustycznych oraz innych środków niwelujących te negatywne oddziaływania.

9. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

Analiza skutków realizacji ustaleń planu ogólnego w zakresie funkcji i sposobu zagospodarowania przestrzennego gminy Górzno będzie możliwa po uchwaleniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Plan ogólny, będąc aktem prawa miejscowego, wyznacza ogólne ramy i zasady kształtowania przestrzeni, które będą realizowane w szczegółowych dokumentach planistycznych. Monitorowanie realizacji inwestycji oraz zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy odbywać się będzie regularnie, z uwzględnieniem corocznych analiz.

Za analizę skutków realizacji planu ogólnego odpowiada Burmistrz Miasta i Gminy Górzno, z wykorzystaniem danych pochodzących między innymi z WIOŚ, Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Wód Polskich, GUS oraz własnych rejestrów i analiz gminnych.

W zakresie gospodarki ściekowej gmina powinna zwrócić szczególną uwagę na regularne kontrole wywozu nieczystości ze zbiorników bezodpływowych oraz na prawidłowe usuwanie osadów ściekowych z indywidualnych oczyszczalni. Zapisy planu ogólnego umożliwiają rozwój zabudowy na terenach rolniczych, co wymaga ścisłego przestrzegania ustaleń dotyczących zachowania powierzchni biologicznie czynnej, linii zabudowy od lasów oraz ochrony sąsiedztwa terenów chronionych.

Społeczny aspekt wdrażania planu ogólnego również wymaga uwzględnienia. W celu oceny poziomu satysfakcji mieszkańców z realizowanych rozwiązań gmina może przeprowadzać konsultacje społeczne oraz ankiety, które pozwolą na zbieranie opinii i uwag. Wyniki tych działań mogą być podstawą do dalszej optymalizacji rozwiązań przestrzennych.

Jednocześnie zgodnie z art. 32 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym Burmistrz Miasta i Gminy Górzno zobowiązany jest do przeprowadzania analiz zagospodarowania przestrzennego co najmniej raz w kadencji rady miejskiej. Analizy te powinny uwzględniać inne dokumenty strategiczne, takie jak raporty z realizacji programu ochrony środowiska, rejestry pozwoleń na budowę czy zestawienia rozbiórki.

W monitoringu można stosować różne wskaźniki, takie jak:

- ✓ społeczne: np. powierzchnia terenów zieleni urządzonej na mieszkańca,
- ✓ ekonomiczne: struktura wydatków na inwestycje komunalne i ochronę środowiska,
- ✓ ekologiczne: jakość wód, różnorodność biologiczna, powierzchnie objęte ochroną przyrodniczą.

Wyniki monitoringu powinny być publikowane w Biuletynie Informacji Publicznej, co zapewni transparentność i dostęp do informacji dla mieszkańców. Regularne przeglądy stanu technicznego infrastruktury, w tym urządzeń do odprowadzania i unieszkodliwiania ścieków, oraz kontrola gospodarki odpadami będą kluczowe dla zrównoważonego rozwoju przestrzennego gminy Górzno i ochrony środowiska.

10. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Przedmiotowa prognoza dotyczy oceny oddziaływania na środowisko projektu planu ogólnego miasta i gminy Górzno. Procedura opracowania projektu planu ogólnego została rozpoczęta Uchwałą Nr IV/23/2024 Rady Miejskiej w Górznie z dnia 28 czerwca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego miasta i gminy Górzno.

Projekt stanowi kluczowy dokument w zakresie planowania przestrzennego, mający na celu określenie ram rozwoju urbanistycznego oraz zasad gospodarowania przestrzenią z uwzględnieniem ochrony środowiska i zasobów naturalnych. Opracowanie jest odpowiedzią na dynamiczne zmiany społeczno-gospodarcze, potrzeby lokalnej społeczności oraz konieczność dostosowania polityki przestrzennej gminy do wymagań współczesnych standardów zarządzania przestrzenią i przepisów prawa.

Plan ogólny został przygotowany na podstawie obowiązujących aktów prawnych i uwzględnia kierunki wskazane we wcześniejszych dokumentach planistycznych, takich jak studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz obowiązujące plany miejscowe. W ramach jego ustaleń wyznaczono strefy planistyczne, które odpowiadają specyfice gminy i jej potrzebom. Dokument wprowadza rozwiązania mające na celu kontynuację istniejącego zainwestowania, w tym zabudowy mieszkaniowej, usługowej oraz produkcyjnej, a także ochronę i rozwój terenów zieleni i rekreacji. Szczególną uwagę zwrócono na zachowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych, takich jak wody powierzchniowe, obszary leśne, łąki oraz obszary objęte formami ochrony przyrody.

Prognoza składa się z dwóch części. Pierwsza część obejmuje szczegółową ocenę istniejących uwarunkowań środowiskowych na obszarze objętym planem, uwzględniając podział środowiska na jego główne komponenty. W ramach tej analizy dokonano charakterystyki obecnego użytkowania terenu, warunków gruntowo-wodnych, glebowych, rzeźby terenu, istniejących form roślinności i fauny, a także lokalnego klimatu i klimatu akustycznego. Omówiono również czynniki wpływające na środowisko antropogeniczne, takie jak infrastruktura techniczna, stan zabytków oraz elementy krajobrazu kulturowego. Część ta obejmuje analizę przestrzeni w granicach administracyjnych gminy z uwzględnieniem jego specyfiki lokalnej, takich jak naturalne warunki geograficzne oraz zasoby przyrodnicze

i kulturowe. Zidentyfikowano potencjalne zagrożenia dla środowiska, takie jak uszczelnienie powierzchni biologicznie czynnych, fragmentacja siedlisk przyrodniczych czy ryzyko zanieczyszczenia wód i gleb w związku z realizacją przyszłych inwestycji.

Druga część prognozy odnosi się bezpośrednio do zapisów projektu planu ogólnego, analizując ich zgodność z obowiązującymi przepisami prawa ochrony środowiska, takimi jak ustawa Prawo ochrony środowiska, Prawo wodne, ustawa o ochronie przyrody oraz inne regulacje związane z zagospodarowaniem przestrzennym. W tej części przeanalizowano wpływ ustaleń planu na poszczególne elementy środowiska, w tym gospodarkę wodno-ściekową, gospodarkę odpadami, ochronę zasobów przyrodniczych i krajobrazowych oraz adaptację przestrzeni do zmian klimatycznych.

W szczególności skupiono się na wpływie projektowanych stref planistycznych na lokalne środowisko przyrodnicze i społeczne, w tym na minimalizację negatywnych skutków takich jak emisja hałasu, zanieczyszczenia powietrza czy fragmentacja terenów zielonych. Przeanalizowano również sposoby łagodzenia potencjalnych negatywnych oddziaływań, w tym zachowanie powierzchni biologicznie czynnych, ochronę terenów otwartych oraz ograniczenie intensywności zabudowy w sąsiedztwie obszarów chronionych.

Prognoza dokonuje szczegółowej analizy skutków zapisów planu na środowisko przyrodnicze, społeczne i gospodarcze. Wskazano, że projektowane zmiany mogą prowadzić do ograniczonych przekształceń środowiska, takich jak uszczelnienie powierzchni biologicznie czynnych czy miejscowe zmiany w przepływie mas powietrza. Jednocześnie przyjęte rozwiązania minimalizują potencjalne negatywne skutki poprzez wprowadzenie ograniczeń w intensywności zabudowy, ochronę korytarzy ekologicznych oraz zachowanie ciągłości terenów zieleni.

Projekt planu ogólnego uwzględnia również aspekt ochrony zasobów wodnych i gospodarki ściekowej, w tym modernizację istniejących systemów kanalizacyjnych oraz rozwój infrastruktury wodociągowej, aby sprostać rosnącym potrzebom mieszkańców. Dokument wprowadza wytyczne dotyczące ochrony przed hałasem, odprowadzania wód opadowych i gospodarki odpadami, co ma na celu zapewnienie harmonijnego rozwoju z poszanowaniem środowiska.

W aspekcie społecznym prognoza podkreśla, że realizacja planu przyczyni się do poprawy warunków życia mieszkańców poprzez lepszy dostęp do infrastruktury, usług publicznych i terenów rekreacyjnych. Projekt zakłada również ochronę dziedzictwa kulturowego gminy, co pozwoli na zachowanie jej unikalnego charakteru i atrakcyjności turystycznej. Zapisy dokumentu są zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju, kładąc nacisk

na integrację środowiska naturalnego z działalnością człowieka.

Analiza wskazuje, że realizacja zapisów planu ogólnego nie wpłynie negatywnie na integralność obszarów chronionych ani nie spowoduje znaczących zmian w ich funkcjonowaniu. Prognoza zaleca jednak dalsze monitorowanie środowiska oraz wprowadzenie środków ochronnych na etapie realizacji inwestycji. Szczególną uwagę należy zwrócić na kontrolę emisji zanieczyszczeń, ochronę wód powierzchniowych i gruntowych oraz przeciwdziałanie nadmiernemu hałasowi.

Plan ogólny zakłada uporządkowanie istniejących struktur osadniczych, umożliwienie uzupełniania zabudowy oraz racjonalne wykorzystanie terenów objętych obowiązującymi planami miejscowymi i istniejących rezerw inwestycyjnych, które głównie będą powiązane z istniejącym zainwestowaniem. Wyznaczone obszary inwestycyjne nie ingerują w istniejące formy ochrony przyrody, a ich realizacja będzie miała ograniczony wpływ na lokalne ekosystemy. Dodatkowo dokument zachowuje znaczną część terenów otwartych, co pozwala na utrzymanie funkcji ekologicznych i krajobrazowych gminy.

Podsumowując, prognoza wykazuje, że realizacja projektu planu ogólnego dla miasta i gminy Górzno jest zgodna z zasadami ochrony środowiska, zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego. Wdrożenie planu przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców, zapewni rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, a także ochroni cenne wartości przyrodnicze i kulturowe gminy. Skutki środowiskowe realizacji zapisów planu będą głównie lokalne i ograniczone dzięki zastosowaniu odpowiednich regulacji oraz działań minimalizujących potencjalne oddziaływania. Dokument stanowi solidną podstawę do dalszego rozwoju gminy w sposób harmonijny i odpowiedzialny.

11. SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1 Położenie gminy Górzno.....	7
Rysunek 2 Sieć wodociągowa na obszarze gminy Górzno	14
Rysunek 3 Sieć kanalizacji sanitarnej na obszarze gminy Górzno	15
Rysunek 4 Ukształtowanie terenu na obszarze gminy Górzno	17
Rysunek 5 Stan zagospodarowania i użytkowania terenów na obszarze gminy Górzno	19
Rysunek 6 Lokalizacja wód powierzchniowych na obszarze gminy Górzno	22
Rysunek 7 Potencjalna roślinność naturalna na obszarze gminy Górzno.....	29
Rysunek 8 Formy ochrony przyrody na obszarze gminy Górzno	32
Rysunek 9 Lokalizacja obiektów zabytkowych na obszarze gminy Górzno.....	43

12. ZAŁĄCZNIKI GRAFICZNE

Załącznik 1. Prognoza oddziaływania na środowisko do planu ogólnego miasta i gminy Górzno

13. OŚWIADCZENIE

Oświadczam, iż spełniam wymagania, o których mowa w art. 74a ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jedn.: Dz.U. z 2023 r., poz. 1094). Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

